

J. CREMER,
T OP DE VÊLUW.

'T HART
OP
DE VÊLUW.

OVERBETUWSCHE VERTELLING

VAN

J. J. CREMER.

'S GRAVENHAGE,
GEBR. BELINFANTE.
1878.

Stoomenelpersdruk van Gebr. Belinfante.

'T HART OP DE VÊLUW.

— Phu! zóo gluuwend was't ien doagen niet gewêst. Wie over den Rien voer — van de Bêtuw noar de Vêluw, of andersum — die most, as mins, al z'n verstand gebrúken om niet over den rand van 't bootjen as 'en rot ien 't woater te springen, went die zon... neemoar die zon, ze stak as' en noald! — Wiend? Zelfs geen onneuzel trekske liep er over 't woater.

As Bram Oarends, uut de Bêtuw, niet zoo arg verliefd was gewêst, dan zou 't hum zeker berouwd hebben dat ie zich met zóo'n hits noar de Vêluw liet overzetten. — Brams voader zei giesteren da'j van zoo'n hits heelegoar versmelten kos, krek as 'en keers deur de vlam. — Nee, gekheid! Alêvel, 't is toch gluuwend op den Rien!

Bram streupte de mouwen van zien Zundagsche jas op, en sliert de beije hand tot over de polsen deur 't woater. Moar, wat helpt 't! 't Woater is zoo werm dat de boars' d'r wel goar ien mot wêzen. — Phu! wat 'en hits!

Nou, 't lupt op 'en eind; de boot kumt 'et kribhout al noader. Teun de veerknecht zeit: „Goddank!“ Bram griept 'en tak van 't rieshout oan den Vêluwschen oever; zeit: „G'endag soam!“ en stapt dan de boot uut.

Teun de veerknecht brendt zich bijkans de

vingers oan de ketting van 't oakske dat ie vast leit; kruupt onder 'en wilgenboom; bloast tegen de knoas' — 't klein gediert' — dat 'em ien de oog' wil vliegen, en gluurt toch Bram noa; Bram, die nou al gunder oan 't eind van de wei, de zwaore eikenloan ienstapt, woaronder 't zwart ziet, arg lommerig-duuster, met kleine glimpscheutjes van de zon d'r deurheer.

Teun kiek't 'em noa, en gronnikt met 'en bezondere gloed ien 't oog. Hie weet er meer van! Bram Oarends het niet zwiegen kunnen. Bram het 'en liefke op 't Hoog. Moar sjuut! d'r kos niks van ienkommen; went, a'j zooas Brams voader groote gloas' in oe hofstee, en dik duiten ien 't kammenet het zitten, dan zu'j 'en erm kiend van 'en tolboas toch krek zoo min oanzien as 'en verlooopen schoenzool.

— Alével, wat schêlt 't mien, denkt Teun, en kiek't nog lillikker: 't Geval is er veur mien niet te slechter um. Aldat Oarends en de vrouw 't goetvonden, Nolleke Janssen zal in ielk geval as roazend wêzen. — Van kiends af-oan woaren Bram en Nolleke oan mekoare toegezeid. De Janssens en Oarends' zin altied koek en ei. — Joa, Nolleke zal schuumen van kwoadheid; en ikke . . . Wel deksels ding! doar was hum 'en knoaske vlak ien 't oog gevlogen; hie drukte 't dood, en 't beet hum ien 't oog. Zu'k duuvels gediert!'

'En klein bietje loater kwam Teunes hoastig

onder den wilg uut, en stapte weer de boot ien. — 't Woater liep 'em met heele stroal' langs de hoaren, went hie roeide zoo hard as ie kos noar de Bêtuw weerum, veul harder dan straks met Bram noar de Vêluw.

Teun had 'en addee gekregen, 'en ienval, sekuur! Hie zou 'en brief schrieven op den noam van 'en ander.

Toen ie straks t'huus en op zien kâmerke kwiem, toen nam ie uut de loai van z'n loaitoafel, 'en gruuene portefeuille; scheurde 'on blad eruut, en schreef met podlood:

„Mejuffer Nolleke Janssen!

„Wetende dat UE in de rechtveerdigheid zeit, en geen verdraaijing of logentaal duldende, zoo heef ik UE kennis te geven alsdat UEdles uitverkorene, vol haat en tegenstand, schandelijk leugens tegen UEdele uutbroeit als een kiek zijn eiers. Hij heef UE smadelyk verraaijen als een Judas Iscariot, want ofschoon UE meer as meer zijt van aanzijn en biên, zoo heef hij zich eiges verslingerd aan een vrouwspersoon dat krek zooveul as niks is.

„Als UE daarvan meer wil weten dan heef ik UE bloot den naam van een manspersoon te noemen die...”

Teun scheurt opnieuw een blaadje uit de portefeuille en schrijft dan verder:

„.... die altijd zeedig en onbesproken van handel en wandel, er niks geen belang bij zou hebben um UE tegen het adder op te

stoken, maar hem over het water mot schip-
peren als hij zijn eigen op Het Hoog gaat
verslingeren. Deze persoon, zijnde Teunes
van Vlot, veerknecht, raai ik UE aan van
denzelve de waarheid en niks dan de waar-
heid te gaan vernemen. Deze persoon is een
vriend van mij, alschoon hij niet weten-
schappelijk is dat ik UE deze schrijf, maar
ikke weet dat hij u ganschelijk vereert omdat
UE de eerste uut de Betuw zijt van aanzien
en biên. Wetende alzoo dat alles in de over-
uiging is gelegen, en van niks geen niet-
igheid, eindig ik met de pen maar niet met
het hart, Mejuffer Nolleke Janssen, zijnde ik
uw Vriend...“

Even hield Teunes op; zag eenige oogen-
blikken naar boven; en schrijft dan: „Jan
Peper.“

Teun lachte, 't was goed gepraktezierd:
Jan Peper! Zoo'n mins was er geen ien 't
heele darp.

— Zie zoo! Nog'en dubbel blad uutgescheurd;
nou ien 't vierkant gevouwen; den brief er ien-
geleid; 't adres er buuten op; 'en rood ouweltje
d'r tussen; zes keer den duum met den
noagel crop gedrukt... Kloar is ie!

Omstreeks denzelfden tijd zat Wouter Arends,
de dikke boer van de hoeve 't Rijnland, onder
de linden aan de schaduwzij van zijn schoone
hoeve, puffend en blazend zijn portie bier te
verorberen.

Arends zag er al heel welvarend uit. — Moar, zeit ie: schien bedriegt. Zooas ie hier bijveurbeeld op deze bank zit, is ie nog goed genogt um 'en oog over 't volk te houwen; welzeker, en um van doag, met 't ienvoaren van 't heuj toe te zien of de vrachten die 't hek binnenkwammen en langs hum heer noar den heujberg reejen, wel goed zin geloajen en wel krek genogt op tied kommen, moar, och nee, met den oardschen tabbernoakel was 't anders noarigheid! — Loopen, dat goeng al bezonder slecht; wiejer as de harrebarg kwiem ie niet mekkelik. Joawel, zeker, hie *kon* wel loopen, moar 't dee hem kwoad; 't loopen parste hum altied 't bloed noar 't hart, en doar ko'j 'n hartteerink van kriegen had den ouwen dokter gezeid. Den ouwen dokter had er bij gelachen; moar dokters worden op den duur ook wreed van gemoed. Geen wonder a'j alle doag' ermen en beenen afzoagt alsof 't um 'en sneetje Dêventer koek was te doen.

Wouterboer is niet in 't beste memeur. De knoas' zin lastig; de wispen snorren hum langs 't geloat; en 't is 'en hits um iemand die toch niet te best is, heelegoar van de been' te smieten. — 't Zou bêter zin as ie stillekes wat kos goan liggen. As 'n mins sloapt dan het 't bloed rust. Natuurlik! — Moar hie kan 't volk op den dag van 't heuj ienhoalen, toch niet heelegoar oan zich eiges overloaten. — 't Was ook 'en miesderoabel onneuzel ding dat Bram 't krek *nou* ien 't heufd het gekregen

um noar 't Hoog te gaon. Moeder Lina had 't niet permetierec motten. Phu!

Wouterboer vat nu langzaam de kruik; schenkt zich het laatste glas bier in; ledigt het glas; steekt dan zonder om te zien den duim naar achter, en tikt, twee-, driemaal tegen het vensterglas.

Vrouw Lina wist wat dit beduiden moest.

Uit den kleinen voorkelder haalde ze aanstonds een versche kruik bier; ging er mee naar buiten; kwam ook éfkes phu tegen de zon die heur ien 't geloat sloeg; ging toen onder de lindes, en zette de volle kruik in plaats van de leege op tafel.

Vrouw Lina was 'en *heel* knap mins, — 'en bietje te schroal veur 'en vrouw van ien de veertig, zei Wouter, moar, zei Wouter ook: wat nog 't argste was, de vrouw mankeerde nooit niks, en doarum had ze geen begriep van andermans leed, en nooit geen woord van ~~he~~klag.

— „Kh'm! Ik begriep toch niet Liene, da'j Bram *van doag* naar 't Hoog liet goan.“

— „En hie het 'et van mergen oan ou zelf gevraagd Wouter.“

— „Als 'k *joa* heb gezeid, dan he'k eigenlijk *nee* willen zeggen,“ is Wouters antwoord: „As 'en mins sloapt, dan is 't onverstandig um te vroagen Liene.“

— „O, 'k docht da'j den heelen nacht geen oog had digt gedoan Wouter?“

— „Den heelen nacht! kh'm, nec geen *hulf*

oog, went, as ik 's nachts op de rechterzied lig dan begint de linker milt altied op te speulen van geweld, en a'k dan op de linkerzied keer, dan begint de rechter milt weer van veuren afoan da'k er oakelik van wor; en joa, dan soezel ik 'smergens wel zoo'n kertierke, moar sloapen, nee!"

Of Wouters rechter milt begon op te speulen? althans, terwijl hij in een enkele teug een nieuw ingeschonken glas verdwijnen deed, trok hij een leelijk gezicht, en zei toen blazend:

— „Moar sloapen of niet sloapen Liene, ik weet dat Bram noar 't Hoog is. Met lammers of schoap' het ie nou niks van noode; en a'j mien niet heelegoar ziek en dol ien 't heufd wilt moaken, zeg dan wât ie d'r doen is?"

— „Moar Wouter hoe zou ikke....“ zegt vrouw Lina en ze draait zich wat ter zijde, want ze vuult dat ze verschiet ien 't geloat.

— „Hoe zou ikke! kh'm! Hoe zou ikke!“ herhaalt Wouter: „Komplotjes! Iemand ziek, iemand gek moaken! Hoe zou ikke...! Wat ikke? Woarum is ie noar 't Hoog, zeg? — Geen antwoord? O God, a'j is vuulde hoe 't bloed mien noar 't hart schuumt. Mo'j *zoo* oee ~~aan~~ liefhebben Lina? — As 'k denken mo ~~dat~~ Bram um die gekkigheid noar 't Hoog was gegoan! — Watblief? Denkt ie oan 't kiend dat ie ien de Pauw zag? Sprêk! O Heer, a'k met de teerink of 'en verval van krachten lig, dâ'n zu'j sprêken, dâ'n as 'et te loat is!“

— „'k Weet niet Wouter woarum ie weer zoo woest bint! Noe joa: en aldat Bram dan nou is 'en gekkigheidje ien 't heufd had; aldat“

„— Aldat!“ roept Wouterboer zoo rood als 'en kreeft: „Aldat! 't Mot 'en erm spichtig ding wêzen. Hei'j plan um oe zóo tegen oe wettigen man te verzetten? Is de jong verrechtig *doarum* noar 't Hoog toe! Dát zal m'n dood wêzen, went, wát heb ik anders op de wereld as dat eenige kiend! Niks, geen spier! En as 'en moeder dat kiend dan opzet um zich eiges te versmieten; en vergét dat we hum oan de Janssens hebben toegezeid! — O God, a'k 'en hartsteerink krieg dan bin gij d'r schuld oan, zeker!“

Vrouw Lina zweeg; nam Wouters rooden zakdoek die op de tafel lag, en wischte er hom de zweetdruppels mee van het volle gelaat. — Ze heeft het alweer gehoord: Wouter had niks, volstrekt niks anders op de wereld as zien eenige kiend! — O, ze wist 'et al lang. Vroeger kon ze schreien as ze 't heurde, moar nou, nee, ze had er zich overheer gezet; ze zou er wel oan wennen ien 't eind.

— „Ge mot oe niet kwoad moaken Wouter; ge kriegt 't toch al zoo werm van 't bier,“ zegt ze een oogenblik later.

— Van 'et bier! — Wouter blaasde. — Hie zal moar zwiegen. Dommer proat was er niet te heuren. Asof de wermte van 't bier en niet van de zon kumt! Welzeker van

't *bier*, went 'et bier kost 'en bagatel geld, doarum! En dat eigenste bagatel zou ze liever oan ielk ander as oan hum gunnen. As Lina moar 'en kriezeltje verstand had, dan zou ze begriepen dat zien lêver 't best bij 'en gluu-jende ploot is te vergelieken: kwiem d'r niet ielkreis 'en afkoelsel op, dan sloeg de brand noar 't hart, en: genacht soam!

Wouter dronk. Sprêken, nee, dat dee ie niemeer. Hie vuult dat 'et hum kwoad doet. — Met vrouw Lina is toch geen verstandig woord te redenieren. Moatregels zal ie nemen. — As 't jungske 'en oaverechts adee liet, en deur zien moeder bedurven en verleid wordt, dan zal ie met geweld 'n stökske d'r veur stêken, en zeggen: D'r uut er mee jungske! A'j gekkigheid ien 't heufd het, stêk dan oe kop ien 'en kuup koud woater; en bi'j verliefd da'j et trouwen ien 't zin kriegt, neem dan 'en dernje van pestuur en fatsoen zooas we allang veur ou destenierden; zeg oan Nolleke dat 't mines wordt en....

Zie, of 't was afgesproken, dour kwiem Nolleke krek 't kleine hek van den blomhof ien.

Nolleke kon 't hek hoast niet deur, zoo breed van heup as ze was; en bukken most ze ook um onder den pompoen deur te komen, die ien den boog boven 't hekske hieng.

Jong, wa'n stevig Nolleke! 'En breeje rand van 'en bruin streujen hoed dekt heur geloat veur de zon, moar as ze ien de schauw van

de lindes kumt, en „G'endag soame“ zeit, dan zet ze, bloazend, den hoed af, en a'j ze dan goed ien 't rooje ronde geloat hebt gezien, dan ku'j zeggen: zie zoo dat he'k gezien.

„Complement van voader en moeder en of Bram van middag mee spekpannekoek kwam eten? Hie lust ze zoo gern.“

Dat Nolleke 'en liefelikke stem het, doar ku'j ook niet in roemen.

— „Bram is noar 't Hoog toe,“ zegt vrouw Lina.

— „Noar 't Hoog! Wat dunt ie op 't Hoog?“ vraagt Nolleke, die den valschen brief van den pseudo *Jan Peper* eerst bij haar tehuis-komst zal vinden.

— „Kh'm! Lammers koopen,“ zegt Arends; en dan: „Lust ie bier Nolleke?“

— „Nee, bier lust ik niet.“

't Is toch 'en lompert, denkt vrouw Lina, en gaat naar binnen.

— „Wanneer kumt ie weerum?“ vraagt Nolleke.

— „Wanneer? 'k Weet niet;“ zegt Arends met digtgeknepen oogen. Een oogenblik later: „Kom is êfkes hier bij me zitten?“

Nolleke zat al. Dat wil zeggen, niet op de bank naast Wouterboer, maar met één been half op de tafel, zoodat de tafel onder Nolleke *krak* zei.

Wouterboer schenkt zich in, en dan:

— „'t Is te werm um druk te proaten, en êvel 'k heb *toch* al te veul geproat Nolleke.

Bram is 'en goeje jong, nieuwar? En gij — kh'm, gij bint as melk en bloed!“

Nolleke wier nog roojer; moar, dat sjapieter doar had ze wel oarigheid ien. Ze smiet den elleboog op de knie, en 't heufd ien de hand:

— „Goddank, ik bin gezond van harte. —

Bram 'en goeje jong. . . Wat zou dat?“

— „Nou, nieuwar, ge meugt 'em gern?“

— „Bij de oor' trekken, zeker.“

— „En op spekkoeck traktieren?“

— „Noe joa, as we eiges genogt hebben.“

— „'t Most er moar gauw toe kommen Nolleke.“

— „Met watte?“ en ze trekt een blad van den boom, en haalt een wesp die in Wouters glas viel er mee op 't drooge: „Stom ding! Vort! Zie, doar snort ie.“

— „Met watte!“ herhaalt dikke Arends:

„Wel met de groote sprong van oe beijen.“

Zachter: „'t Wordt tied Nolleke. — 't Geet met mien achteruut. Joa zeker, 't is niet richtig met mien. Bijveurbeeld, ge ziet da'k bier drink, moar da'k dorst heb, nee, dat kan 'k niet zeggen, en da's 'en slecht teiken.“

Nolleke gronnikt.

— „Ge ziet er anders nog al welvoarende uut boer Oarends.“

— „Kh'm! dat zeggen ze, moar 'en mins vuult z'n eiges 'et beste.“ Geheimzinnig: „'s Oavonds geen êtlust Nolleke. As 'k drie sneëen mik met 'en eindje worst heb gegêten

dan, 'k weet niet, dan gêf ik um de dikke melk geen spier meer.“

— „En loatst zag ik oe twee borden met smoak d'r op toe êten.“

— „Kh'm! joa; moar, alle *goeje* dingen be-
stoan in drie Nolleke. — Nee, 't wil niet meer,
en doarum, — ge zult 'et alêvel verstoan:
'n voader wil z'n kiend dan toch nog geru
gelukkig zien. — Nou! Bram is stil van
memeur en koerakter. Heur is: 'k zal 'em
zoo gauw as ie t'huus kumt bij oe oansturen. —
Gij Nolleke, bint meer mans as hie; ge mot
'em moar 'en bietje ien 't gevelei kommen...“

Nolleke springt in 't zelfde oogenblik van
de tafel; en dan, in haar volle breedte er voor,
met de handen in de zij, roept ze:

— „Zou ik 'em oanlonken! ik!? Nee Wou-
terboer, a'j denkt da'k doartoe kapoabel bin,
dan hei'j de rechte niet veur.“

Arends wischt zich onrustig de zweetdrop-
pels van 't voorhoofd. Nolleke vervolgt in
éenen adem:

— „Da'k *nee* zou gezeid hebben as ie 't heel
gern wou, dat gleuf ik niet, went *goed* dat is
ie; en ook, as gelluu kumt te vallen dan zit
ie dik ien de moppen. Hoe meer bij mekoar
hoe bêter; 'en mins kan ze gebruiken.
Moar...“

Arends schuift heel onrustig op de bank
heen en weer, zoodat de bank er van kraakt.
Nolleke kos zoo oakelik rondborstig wêzen. —
Goeje hemel: *as gelluu kumt te vallen!* Wouter

het geen dreuge droad oan 't lief; en Nolleke proat al wiejer: „Moar a'j meint da'k 'em op spekkoeck zou traktieren um 'em met stroop te smêren, zie, 'k smeeet hum en ou en oc allegoar nog liever met 'en gluuvende spekkoeck vlak ien't oangezicht. — Goeje mergen!“

Wouterboer was er perplekst van. Doar liep ze vort, dikke Nolleke; 't hekske met muujte weer deur, zich bukkend veur den grooten pompoen. — Vort was ze! — Neo moar, Wouterboer was er *kapot* van! 't Zou hum kwoad doen, opbrêken, zeker! Wa'n bretoale mond kos dat Nolleke opstêken. En toch, — as Bram zich eiges oan 'en spiering op 't Hoog versmieten goeng! — Nolleke.... wa'n keurlik pestuur!

Wouterboer wischte zich nog eens de zweetdruppels van 't gelaat, en toen, toen stak hij zonder om te zien den duim weer naar achter, en tikte op het venster, om — z'n darde kruuk bier.

Inmiddels heeft Bram Arends aan de overzijde van den Rijn, onder 't digte eikenlover zijn weg vervolgd.

Bram wist het: hier, bij den grooten plas waar de laaghangende takken zich in den donkeren spiegel baden, hier moest hij rechts, het tamelijk steile grauwegele zandpad op. — Vóór dat Bram echter den Veluwschen berg-rug beklom, blijft hij nog even staan. Z'n hart begon zoo wonder te kloppen. As ie

boven op den barg is, en dan 'n goed eind deur 't bosch en 't akkersmoalshout loopt, met nog 'en klein eindje rechts den stroatweg, dan zal ie heur lëvende snuutje al vlak veur zich zien, dan. . . Och lieve deugd, 't hart klopt 'em as 'en gek, as 'en harlozie dat gauw geet. Moar toch, hie kan 't lachen niet loaten, joa lachen mot ie. Och, hie is zoo verliefd!

Nou scheidt Bram oajem, en zie, doar geet ie 't pad van den barg op.

In de deur van een klein huisje met een tolboom aan den straatweg, stond terzelfder tijd Driekske van oome Thijs den tolbaas — die vroeger schaapherder was; ze stond er in de schaduw. Natuurlik, went ie zolle niet gleuven zoo werm as 't binne in 't tolhuusken was. — Oome Thijs had gelachen dat Driekske 't opgemoakte brood niet noar den bakker hoefde te sturen, went dat 'et nou van eiges wel bakken zol. — Oome, och joa — oome is zoo'n beste vroolikke mins! Was er wel één die ze liever had op de wereld! Moar, 't is toch vremd, denkt Driekske al verder: siends da'k de veurige wêke met de mart ien stad was, ben ikke lank zoo vroolik niet meer, en — nee, zoo goed veur oome ook niet. — 't Was 'en vrindelik jungske; heel vrindelik! Moar, 't zou bêter gewêst zin as ie met den martdag uut de Pauw te Oarem was weggebleven, went, nou kumt ie mien ielkreis weer veur den oandacht; en, dan zeit

ie: Zôo, bin ie 'en dochter van den tolboas Witte? En dan ikke: Nee 'k bin zoovulle as zien nichte. — En zoo al wiejer. — Wat ie mien loater zoo heel zacht ien 't oor fluusterde, loa'k doar niet oan denken. De Bêtuwsche boerkes zitten zoo vast ien de vette klei; en ikke...? O foei! 'k bin oomes kind, en oomes zuster, en oomes vrouw. Kom, loa'k liever is zingen, 't is bêter as prakkezieren.

En heur stem klonk as 'en klökske; zóo rein, dat 'en eekhornje ien den beukenboom bij 't tolhek, z'n snuutje um den boom stak, en luusteren bleef.

Heur, nou begint ze:

„'t Was lieflik en stil ien den oavendstond,
„De veugelijes zongen heur liedjes ien 't rond,
„De moan blonk ien 't bosch en ze lachte vol vree;
„En Elsje, mooi Elsje, die dee 't met heur mee.

„'t Was lieflik ien 't bosch en geen bloodje bewoog,
„De nachtegoal zong en de moan lachte umhoog,
„Nou lachen, dat mocht ze; moar Elsje nog meer,
„Went — kozend zat Reindert ien 't mos bij heur neer.”

Of 't eekhornje boven ien den beukenboom meinde dat er onroad was... Vort wipt ie van tak op tak 't bosch ien.

Driekske had bij 't letste woord dat ze zong noar den hoek van 't hout gezien woar de zandweg op den stroatweg uitkomt, en — 'en kleur as vuur had ze gekregen. Krek geliek dat den eekhorn ien 't bosch sprong, is zij met 'en zwonk de deur van 't tolhuiskén iengevlogen,

— „Wel mien snusken, loat ie Reindert en Elsjen moar zoo ien 't mos zitten! Woarum vliegt dat zoo pardoes den tol ien?“ zegt Thijs de tolbaas die 'en wollen sok zit te breien, en lachend den blik naar 't meisje wendt.

— „Ik kreeg 't zoo werm oome.“

— „Van 't zingen? Dóarum doen de nachtegoals 't misschien as de zon ien 't west is,“ lacht Thijs: „Van den kuulen oavend te zingen a'j 't zoo werm hebt, kan anders geen kwoad. Zie, 't frischt mien op da'k grovve wollen sokken brei; noe denk ik oan den winter as 't kolde is, en hoe we dan met 'en rooje neus noar 't zonneken uutkieken.“

Driekske hoorde maar half wat oome verder sprak; ze keek naar de deur; zette een stoel recht; nam haastig een paar voorwerpen van de tafel die er anders volstrekt niets misdeden; trok even aan haar heldere mutske, en — 't was wel 'en wonder van Driekske — êfkes, zoo heel êfkes met 'en zwonk keek ze in 't kleine spiegel.

O Heere, doar was ie!

Bram Arends stond op den drempel.

Bram had allegoar zwarte en rooje sterrekes veur de oogen; misschien umdat ie pas uut de felle zon kwam.

— „Is doar iemand? vroeg Thijs, terwijl hij toch Bram met zijn groote blauwe oogen vierkant aankeek.

Bram had iets vremds ien de kél dat ie

niet proaten kos; alêvel 't antwoord was toch ook niet neudig, went de kleine mins keek 'em vlak ien 't oangezicht. En, — Och lieve heer, dóar was zij!

— „'k Zeg, Driekske, is doar iemand?“ herneemt Thijs iets luider, en ziet nu 't meisje vragend aan.

— Joa, d'r was iemand. — Wat ie wol dat... nee, dát wist ze niet. — Misschien wol de vrindschap is opstêken? Misschien...?

Bram Arends begriep dat ie toch zóo niet kan blieden; went die groote blauw oogen van den sokkenbreier zien hum moar altied stief oan; en hie zeit:

— „G'en dag soame boas Witte; ikke bin 'et.“

— „Ikke!“ lacht Thijs, „da's sekuur genoeg. 'k Weet niet of er drie of vier millioen ikkes in 't lieve land zin. Wês welkom *ikke*. Goat er zitten. Doar steet 'en stoel.“ Thijs wees waar de stoel stond.

— „A'k me niet bedrieg.“ herneemt Thijs, „dan he'k 't plezier 'n manspersoon van jonge joaren veur me te zien...?“

— Nou d'as en mooie, denkt Bram, zou de tolboas meinen da'k 'en verkleed vrouwpersoon was. — Efkes ziet ie noar Driekske: Och goeje hemel, zóo as ze doar steet, schuchter met den veurscheut zoo half ien den mond, nou is ze nog honderdmoal fiener en mooier as loatst te Oarem ien 't lozement de Pauw. — 't Was krek 'en engelje van 't urgel ien de

kark; moar met kleerkes oan, en 'en frissen kleur, zonder bazuun.

Bram had 'et vreeselijk warm, maar hij verstout zich. Schuin naar 't meisje ziende, gaat hij een schrede vooruit, steekt den tolbaas de hand toe, en zegt:

— „Ik kom kennis moaken boas Witte. 'k Weet da'j vroeger schêper bint gewêst, en umda'k lammers wou koopen, zoo docht ik da'k hier wel road zou kriegen.“

't Was vreemd, Bram hieuw de hand al veuruut, moar Thijs scheen d'r geen trek ien te hebben.

Bram wier nog wermer; de mins keek hum toch zoo wonderlik oan. — Zou ie 't begriepen wât lammeke hum noar 't Hoog had geroepen? Zou 't ook van dien mins 'et ooilam wêzen dat ie hoalen wou noar de Bêtuwsche klei?

— „Oome is blind, heelegoar blind,“ fluistert Driekske met meewarige stem, en luide: „Oome, hie stêkt oe de hand toe.“

— Die blauwe heldere oogen, *blind, stêkeblind!* Dât greep Bram diep in 't hart, en hij drukte de hand die nu vooruit was gebracht.

— „Da's te zeggen, krek blind bin ik niet,“ valt Thijs in: „went a'k nou moar wete, hoe da'j d'r zoo wat uutzielt kammeroad, dan zie ik oe m'n heele lêven zoo goed as en ander.“

Driekske heeft den boezeloar al laten glippen; ze leunt nu op den schouder van Thijs, en — toch zoo'n bietje schuchter zegt ze,

terwyl ze zoo halfoogig soms noar 't Bêtuwsche jungske ziet:

— „Blonde hoaren Oome. 'En knap rond veurheufd. Oogen licht blauwe kleur... as van de bluumpkes op 't porcelein. Knappeneus.“

— „Groote neus?“ vraagt Thijs.

— „Nee nee,“ komt Driekske, „volstrekt niet; noar den oard oome.“

Bram meinde dat z'n neus groot was; alêvel as dat snuutje 'em noar de oard vond, dan zou 't wel zoo wezen. — Bram keek strak veur zich uut. Luuster, 't mooie kiend teikende wiejer:

— „Ooren half onder 'en blond vlökske hoar, digt bij 't heufd; niks rood; zonder ringskes. Kin rond; zoo'n klein bietje veuruut. En frisse kleur. Blauwloakensch pak; bruin vest met botten knopen, en...“

— „Ho, ho!“ roept Thijs: „Niet te hoastig snuuske; ie hebbe nog niks van den mond 'ezeid.“

Zou Driekske 't vergêten hebben? Ze kreeg 'en kleur as vuur; en Bram die 't met 'en schuuns oog gewoar wier, kreeg van de weerstuut d'r een as 'en zon bij 't ondergoan. En Driekske zei zuutjes:

— „De mond oome -- o, dat schikt genoeg: en knappe mond oome.“

— „Rooje lippen?“ vraagt Thijs.

— „Joa krek oome, joawel, 'en mond noar beheuren.“

Bram — 't was oarig — Bram kon die eigenste

mond stil niet houwen; 't woater kwiem 'em oan de lippen; hie dee heel zuutjes 'en stap noar Driekske veuruut, en — nee, met 'en schuuns oog zag ie noar den blinde; nee, 't zou gnieps en slecht wêzen, met zoo'n erme mins; en Bram trok den rooien neusdoek uut den zak, en wischte zich eiges ermee deur — 't pertret.

— „Best zoo snuuske!“ valt Thijs nu in: „Nou zie ik hum goed. *Driemoal knap* niewoar? Wi'k oe zeggen wie 't is? 't Is 'et jungske van den veurigen mardtag uut de Pauw te Oarem.“

Bram meent dat het onweert bij zonnenschijn. Wat deksel! hoe kon die blinde dat weten!

Driekske is er kloar van geschrokken: hoe kon ie 't zoo roajen!

— „Joa, kammeroad,“ herneemt Thijs: „da'j zonder licht ien de oogen, zien kunne, dat begriipt niet ielke mins; moar 't is zoo. — Eén dink is jammer veur oe: 't lammeke zal van heur schêper niet af willen, aldat zelfs de schoapskooi in oe vette Bêtuw wied veur d'r open stoat.“

— Och, Thijs weet wel bêter: as 't er op oankumt dan zal zelfs 't lieve Driekske, „heur driemoal knappe jungske, met 'n mond noar beheuren,“ niet veur den blinden oom ien de stêk kunnen loaten; da's den amoer; moar, tegenstand uut de Bêtuw dóar is ie bang veur. Alêvel op d'eigen stond as Thijs van 't lammeke sprak dat heur schêper niet zou willen verla-

ten, is 't hart van Driekske oan 't kloppen gegoan, zôo dat heur willens of niet de trônjes ien d'oog zin gesprongen. Ien ens, pardoes, doar lei ze um den goejert zien hals. Zou ze him, den stakker, den besten, den vroolikken blinde verloaten!

— „Nee oome, nee! van oe afgoan dat doe'j 'k niet; nooit van z'n lêven!“ roept ze, en verbergt haar lief gezichtje voor de oogen van dat knappe Bêtuwsche jungske, oan oomes trouwe borst.

Bram Oarends was d'r beduust van geworden. Onder wêg had ie straks wel honderd keer bij zich eiges gerepetierd hoe ie met zien amoer veur den dag zou kommen. Hie had gemeind dat 't wel oavend worden kon eer ie 't woord rond uut tegen dien oome over de lippen zou hebben. En nou, 't is nog geen tien minuten dat ie binnen den tol was, en — zonder dat ie ên ênig woord had gesproken, was 't alles d'r uut; en — 't leek zoo te wêzen — al uut er mee ook.

Alêvel da's toch *alstee* gezwieënd! Bram had 'et werm; moar, luuster, dom is ie niet:

— „Da's gauw begrepen boas Witte, en gauw besloten van 't lief Driekske ook. Nou, 't verlocht mien da'j alles geroajen hebt; en 't duut mien ook goed oan 't hart dat Drieksken oe zoo lief het, en oe nooit wil verloaten. Da's 'en goed teiken boas Witte.“

Driekske zag op, en noar 't Bêtuwsche jungske. Och, wat sprak ie eartig. Moar kiek,

hie wischte zich 't geloat. Och heere, hie zou wel dorst hebben, en wel muu zin van 't loopen ook. — Alschoon ze oome nooit verloaten wou, ze kon 't jungske dat heur ien de Pauw te Oarem zoo wat oarigs ien 't oor het gefluusterd, toch wel 'en goed hart gunnen; — en 'en stoel geven; — en 'en glêske suukerwoater met en scheutjen azien prezentieren; woarum niet; 't azienwoater zôu hum verkwikken; bêter drank is er met de wermte ien de heele wereld niet te prakkezieren: „Niewoar oome Thijs?“

„Welzeker snuske;“ zegt de blinde, en Driekje roert met een pleeten lepeltje in haar Veluwsche limonade; en Bram, as ie 't glas neemt, dan zeit ie: „O!“ went hie had die kleine pink er hoast bij genomen. En as ie den drank drinkt, dan zou misschien 'en ander 'en zuur gezicht hebben getrokken, moar hie — nee, nooit had ie zoo'n verfrissing gepruufd, en nooit had ie eugskes gezien die hum zôo lieflik vroegen: of 't hum goeddee, en of z'em ook nóg op z'oon glêske traktieren kos. — Noe joa, 't glee toch zoo koel noar binnen, en: „Nee boas Witte, te gauw drink ik niet.“

Hoe 't zoo geloopen was kos Bram zich eiges niet verkloaren, moar, met 'en wondere franse slag had die tolboas hum tot den aftocht bewogen. Nee, 't hoefde met dat liefke niet uut te wêzen had ie gezeid, en Driekske, toen ze hum bij 't afscheid die kleine hand gaf, toen het ze ook gefluusterd: „Oome *verloaten*

doei ik wel nooit, moar *ou* vergêten...
'k zou niet weten woarum." Alêvel 't was
hum toch wat al te gauw huus-in huus-ut
gewêst; en, hie zou dan nou weer *alleen*...

Zie, dát was wonderboarlik! Toen Bram
den blinde 'en hand tot afscheid wou geven,
met de belofte dat ie erst met voader en
moeder zou sprêken, toen het de blinde gezeid,
dat ie 'en goed eind meeinging um Bram 't
allernoaste pad over den barg deur 't bosch
te wiezen, went de rechte weg, niewoar, was
toch altied de kortste, en *hier* óok de beste.

't Was al heel wonderboarlik: Thijs Witte
wou niks van geen vasthouwen weten: 'En
dun hoagedornstökske had ie ien de hand,
en doarmee spitste en tikte ie veuruut en
opzied — krek as' en peerd met de oor'
speult. Joa, asof ie 't heele landschap ien
't heufd had, zoo sprak ie van de hei opzied,
en 't beukenbosch gunds, en 't deurzicht op
de Bêtuw, en de bremstruiken hier, en de
wilde eerdbézen doar ien 't gres. — En op
't smalle poadje deur 't hout, liep ie Bram
veuruut; niet te hoastig, moar heel sekuur.
Zeker, 't was 'en miroakel!

As Bram 't niet eiges gezien en geheurd
had, hie zou niet geleufd hebben dat 'en blinde
zich zoo redden en op 't gevuul af kieken
kos, moar nog minder dat ie vroolik zou
proaten as de kloarziendste mins, alshoon
de heldere gruuene zomerdag, toch stikduustre
nacht veur 'em was.

Terwijl de beide mannen nu juist bij een kromming van het smalle pad, den heuvel afdalend, achter het struikgewas verdwijnen, heeft er aan de Betuwzij nabij de rivier, een ander tooneel plaats.

Nolleke Janssen, die pas nietsig van kwadheid over de proat van boer Oarends was thuus gekomen, het deur 'en errebeiers kiend 'en brief gekregen; — den brief deur Teunis geschreven.

Nolleke het den brief gelêzen, en, van vuur-rood is ze spierwit geworden; heur dikke hand' het ze tot vuusten geknepen; ze is zich goan wasschen oan de put; en boven op heur eel het ze oan 't loddereindeuske geroken. Maar nou — weg met die gekheid! Zoo, nou vuult ze zich sterk. Vort mot ze noar 't veerhuus!

Teun de veerknecht lei oan 't woater plat-weg achterover op den grond, ien de schauw van 'en rietmat. Toen ie Nolleke van verre zag oankommen, toen kneep ie de oogen digt. — Hie sliop. — Doar kumt ze. En dan, as Nolleke al veur de darde keer zien noam het geroepen, en êfkes met heur voet hum 't wakker worden meklik moakt, dan zeit ie verwonderd:

— „Hê, wie is doar?“

Nolleke wou wel is weten of Teun bevrind was met 'en mins die Jan Peper heitte?

Teun was al opgestoan.

— „Bevrind, — nee, moar ik ken 'em van

oanzien; hie kunt zoon' enkele keer hier over 't woater. Wat zou dat juffer Janssen?"

Nolleke kiekt ien 't ronde. Niemand ziet ze.

— Of Teun dan is êfkes decz brief wil lêzen?

Teun sprak gemuuzoam:

— „Nee, mot niet kwoalik nemen, andermans brieven... nee!“

Nolleke stampst met den voet. Ze wil dat ie den brief zal lêzen.

En Teun, as ie dan tóch zoo astrant *most* zin!... Hie lêst; en as ie 't gedoan het, dan kiekt ie beschoamd, en zeit:

„Och, wat za'k oe zeggen juffer Janssen: 't is waarheid, zeker.“

„Wát is waarheid vraag ik?“ stampst Nolleke weer.

Teun ziet heur oaklik oan:

— „Och juffer Janssen, ge weet niet hoe 't heele darp oe bekloagt.“

„Bekloagen! Mien!? 'k Wil weten woarum!?“

Teun wijst naar den brief: en dan:

— „Moar, 't most er van kommen.“

— „Mins ik stik! Sprêk! Wat mein ie?“

— „Ien de wieg oan mekoare gekoppeld! Och heere, den amoer as 'en leske van buuten geleerd! Ielkeen juffer Janssen, bekloagt oe; schoon kiend as ge bint!“

Nolleke bijt zich de lippen in bloed. Teun vervolgt:

— „Joa juffer, noe den vremde oe 't oog

het doen opengoan, nou, 't mot gezeid zin:
't is 'en schandoal!“

En Nolleke forsk:

— „Wat weet ie van Bram Oarends?
Allô!“

— Och! Teun wou er liefst niet van sprêken. Peper had zwiege motten; moar, nou Peper zoo'n brief had geschreven, en as 't dan zoo wêzen most, dan zou ie 't heur zeggen — Teun zag noar den opweg en voorders ien 't rond — dan zou ie d'r moar veur uutkommen, dat Bram, krek as ien den brief sting, z'n eigen had verslinderd oan 'en ligt vrouwspersoon waarmee ie te Oarem kennis had gemoakt en nou op de Vêluw in 't gniep verkeering hiew.

— „En dat weet ie sekuur?“ komt Nolleke met vlammen in 't oog.

— „Zóo sekuur as dat de zon oan den hemel steet;“ zegt Teun: „en krek zoo zeker as dat 'et Godgekloagd is dat zoo'n melkmuul 't welgeschoapenste kiend uit de Bétuw — gekoppeld of niet — zoo schandelik vergêt.“

Nolleke Janssen kon niet sprêken. Zóoveul leed, en op zoo'n wermen dag; en zóoveul loopen; en a'j zoo zwoar van pestuur bint! — Ze snakte noar oajem.

— „Bewiezen!“ zegt ze: „Ik vroag noar bewiezen?“

Teun komt noar heur toe; vat — alsof 't zoo vanzelf sprak — heur hand; en dan....

Maar Nolleke — klets! — „Handen t'huus

houwen; vort! Ik vraag oe bewiezen! Wie het 't oe gezeid?"

Teun begriep dat ie te gauw van wal is gestoken. — Alêvel, noe zal ie hoar dan ook bescheielik de moat volmêten:

— Al dukkels, en 't meest bij oavend en ontied, zei Teun, had ie Bram motten overzetten; en, Bram had de reden wóarum ie noar 't Hoog goeng, niet kunnen verzwiegen. Teun had hum toen 't verkeerde kloar veur oogen gesteld, en op juffer Nolleke gewezen — die toch meer as meer was. Moar, fluite! niks had geholpen. Gek was ie noar dat vrouwmîns, stoapelgek!

— Of Teun hoar kende?

— Welzeker, hie kende hoar best.

— Of ze groot van pestuur was?

— Joawel, groot en permantig; moar veural 'en valse tronie; gestolen gouwe bellekes ien de oor.' Schandoalen, schandoalen! O! En rauw ien d'r mond! Juffer Janssen zou 'en kleur kriegen as ze 't alles noar waarheid vernam. Moar, dat den kwiebes weerd zou wêzen, dat 'en lieflik kiend as Nolleke, nog zie zóoveul van 'em weten wou, dát nee," zei Teun, „da's krek zoo onmeugelik asdat ik oe kan oanzien zonder.... Och Heer!" kwiem ie toen met 'en diepe zucht, en nóg ens: „Och Heer!"

Nolleke wist niet wát Teun ien 't letste gezeid het. Wark het ze um hoar troan' te bedwingen. Ien ens had ze gevuild dat Bram

hoar toch diep ien 't gemoed lei. — Och, 't was altied, van klein kiend afoan, zoo'n oarig jungske gewêst! — As noaste buren woaren ze krek as van éenen heerd! Woar was de tied dat ze soam den grooten karnhond veur de prikslee spanden en ielk verzet op de slee goenge zitten; toen ze soamen mussen ien de knip vongen; en witte konien' hiewen niks as witte, wel vieftig, met rooje oogen!

Nolleke vermiant zich nou ze oan rooje oogen denkt. Den Teun zal niet merken hoe'n slag ze op 't hart kreeg. Moar, Teun sprak onwoarheid! 't Kon zóo niet wêzen! — Had ze dan geen gevuul veur Bram asof z'em lêvenslank op spekkoeke met stroop wou traktieren; en hie, het ie zelfs nog laatst niet gezeid, dat geen mins ze zoo lekker kon bakken as zij?

Nolleke vuult dat ze wit wordt. Bij al wat heur lief is, as 't woarheid mot wêzen dan zal ie 't onderveinden dat Nolleke zich niet bespotten loat! Dan zal ze zich wrêken! — Alêvel, zekerheid wil ze. — En tot Teun... Nee, erst, nóg-ens — klets! Weg met die hand! — Luuster: „A'k zekerheid kreeg dat ie zich oan zoo'n slecht vrouwmins kon ver-smieten...“

— „Dan was ie weerd,“ valt Teunis in, „dat ie den hals brak juffer Janssen. — As Bram 't woater weer overkumt, dan z'ak 'em sprêken. 'k Zal hum zeggen dat ie op d'eigen

stond noar oe toe mot um zich vrij te sprêken; of — en zoo zal 't wêzen — as ie 't *niet* durft, en j'em loater met blauwe oogen en 'en dikke neus deur 't darp ziet goan, denk dan moar dat Teunes van Vlot niet zal verdroagen dat 'et liefste kiend uut de Bêtuw, bespot en vertrampt wordt; en... Och juffer Janssen!"

Nolleke kwiem nog êfkes, klets, met de hand op Teunes' hand, moar niet zoo straf as de twee erste keeren. Heur gemoed was overvol. As 't uitkumt dat Bram zich eiges en hoar vergat, dan... O! ze kan 't niet langer uuthouwen; heur oogen schieten ien troan'. Oan Teunes drêjt ze den rug toe. En, vort is ze, den weg op noar huus.

Een klein uur later heerschte er bij boer Arends op 't Rijnland de grootste ontsteltenis.

Zooëven was er van de overzij der rivier een boodschap gebracht, dat Bram niet t'huis kon komen, want, dat hem op 't Hoog een overval had getroffen, — waarschijnlijk van de warmte of te sterke verkoeling — en dat hij nu bij Witte den tolbaas, in huis lag.

— Bij Witte den tolbaas! 'En overval! O God, dat het boer Oarends welaltied gedocht! — Moeders onverstand zou 't verdarf van 't kiend wêzen; 't ongeluk van 't heele huus! — 'En overval!.... Starke verkoeling! — Arends schoof het volle bierglas terzij: 't Was dom en onverstandig van Lina dat zij ielkreis de

krunk moar weer vulde; 'en mins die dorst had, dronk toezoers deur, moar dat most 'en mins die *geen* dorst had, tegengoan. 't Was meer geluk as wiesheid dat hie eiges ook in geen overval lei.

— „Wouter ik wil terstond noar 't Hoog,“ zegt vrouw Lina: „En gij...?“

„Ikke noar 't Hoog!“ komt Arends: „Zeg Lina, is 't oe niet genoeg da'j oe kiend tot schande oangezet en dóardeur Gods wroak op 't lief hebt gehaald?“

Lina vormant zich:

— „Wouter, ik loat de sjês ienspannen; te loopen dat duurt te lang. — O mien erme kiend!“

— 't Erme kiend! Joa, denkt Wouter, vrouw Lina mot opstond noar 'em toe, went geen is er zóo ree um iemand bij te stoan; moar, 't peerd en de sjês, en — ge kost niet weten: as hie eiges d'r tegen den oavond noar toe wou:

— „'t Is bêter da'j te voet goat Lina; gij vuult niet wóarum, moar 't is zoo.“

— „En as er gevoar bij was, zou 't erme kiend starven zonder zien moeder!“ roept de vrouw.

Wouterboer wordt wit:

— „Starven! — Wat mein ie, Bram starven! — Moar dóar is toch geen denken oan. 't Zal zoo arg niet wêzen. Weet ie wát Lina: we loaten 't speelwoagentje ienspannen, dan voar ik tóch met oe mee, en kunnen we Bram ienloajen ook. Moar *starven*.....“ Haastig:

„'k Wou da'j van die dinger niet sprak.“
Moeder Lina is reeds verdwenen. Geen tien minuten later staat het bruine kapwagentje voor de deur der hoeve. Dikke Wouterboer heeft de leidsels en zweep reeds ter hand genomen om na vrouw Lina in te stappen; de bouwknacht geeft den boer een steun onder den arm. De rechterveer van het wagentje vertoont een sterke drukking. — Arends roept zwaar blazend: „Vort Piet.“ Breede rimpels plooiën den bil van het bruine paard. Arie de bouwknacht ligt de pet op; en — 't echtpaar rijdt het witte met hooivlokken beslingerde hek der hoeve uit.

Teunes de veerknacht zou er niets van vernemen dat de boer en de boerin van 't Rijnland met het kapwagentje naar de overzijde der rivier gingen. — Arends vond het bêter over Oarem te gaan. Dóar ha'j de schipbrug; en hier oan 't veer was 't met 'et ienvoaren van de gierpunt gevaarlijk veur 'en mins die zoo zwoar van pestuur was.

Vrouw Lina is er niet in geslaagd om hem van besluit te doen veranderen. 't Was voor haar om te schreien. Meer dan twee uren te moeten omrijden; en niet uit den wagen te mogen springen; en haar jongen ziek te weten bij vreemden, misschien gevaarlijk ziek! „Och,“ heeft ze nog eens gezegd; „loat *mien* dan over 't veer gaan, en *loopen* Wouter. Wat zou 't wêzen as ik te loat *kwiem*.“

— „Hum!“ heeft Wouter gekucht: „Te loat! Ik zeg oe *nee*!“ En dan: „As oe eigen man onderwêge 'en ongeluk kreeg, niewoar, dat dee d'r niet toe; die zou j' ien de stêk laten! Watte gekheid: te loat!“

Te Arnhem over den Rijn, en alzoo op den Veluwzoom gekomen, heeft Wouter — weinig bekend met de wegen aan gene zij der stad, en met een toestemmend antwoord op de weinig doordachte vraag: of die stroatweg de stroatweg noar 't Hoog was — in plaats van den Utrechtschen weg, den weg naar Apeldoorn gereden. Vrouw Lina had al gezegd, dat 'et niet in de richt was, maar Wouter had beweerd dat de weg toch hoog-op liep.

Aan den eersten tol heeft hij zijn dwaling vernomen, langs een binnenweg dien men hem aanwees zou hij nu — ofschoon het een heele reis bleef — toch eerder op den rechten weg komen dan wanneer hij over Arnhem terugreed. Men moest bij den Lichtenbeek nog den Amsterdamschen straatweg passeeren en dan maar rechtuit rijden: „Goeje middag!“

Goeje middag! Jawel, maar 't was al avond toen Bruin met schuim overdekt het speelwagentje met een paar schokken uit een der zandwegen op den Utrechtschen straatweg terecht bracht.

Vrouw Lina's onrust heeft geen grenzen gekend, en, Arends zelf, heeft Goddank! gezegd, want Lina's sombere voorspellingen op dien langen tocht, hadden hem bij de inspan-

ning van het hortend en stootend dwalen op zulke vreemde wegen, gedurig het angst-zweet doen uitbreken, en, eerst tegen half zeven in den avond, bereikten de echtgenooten den tol van baas Witte.

Teunes de veerknecht had intusschen zijn besluit genomen. — Hoe ie 't ook prakkezierde, 't stond bij 'em vast dat — al mocht Bram ook jollen en dollen met 'en liefke op 't Hoog, 't spul toch zekerlik met 'en trouwerij tussen Bram en Nolleke z'n beslag zou kriegen. De duiten! nieuwar, de duiten!? — En zie, as 'et zoo loopen most, dan was en bleef die Bram Oarends — hoe 'en mins 't ook berêkenen wou — niks meer as overkompleet.

't Is toen vreeselijk donker in 't hart van Teun den veerknecht geworden.

Hie prakkezierde: 't Schee-mes da'k altied op zak heb is scharp genoeg; moar — bloed is 'en helle kleur. Watblief? 't Blauwe diepe woater op 'en sturmdag? — Nee, sekuur was dát niet. Schippers oan den oever en 't volk ien de weerden kosten 't verroajen. — 't Bosch? — Joa, 't bosch oan d'overkant van 't woater! — Zoo'n bosch is s'oaavends duuster. Wie zal doargunder op 't Hoog adee op Teun den veerknecht kriegen; doar zin streupers en polderjongens; kwoad volk dat loert op 'en vette beurs uut de Bêtuw. 't Gebeurde soms dat dóar iemand verdween zonder dat

ie ooit weer te recht kwien. Bram Oarends is 'en kiend, 'en zwêvelstökske! 't Kos alles in 'en ummezien geschied zin!

— 't Zal wel loat worden eer ik weerum kom, had Bram gezeid. Nou, de moan is dan in ielk geval wel onder, en 't bosch goed duuster. — Ze zeggen ien 't darp dat Nolleke Janssen meer wicht ien goud het te wachten as ze zwoar van pestuur is. — Teun vloekte en krabde zich achter het oor.

— Ei! wat verspeult de Bêtuw oan zoo'n wittebroodskiend? En ikke!? As ik 'en mol stêk of 'en hoas striek, dan zeggen ze, knap zoo. Wat oe ien de weg stoat — vort er mee! krek as van rupsen en al zu'k gesnor; dat steet in den almenak. — 'En liester ien 't strik drêj ik den hals um. Dommenei zei letst ien 't predekoatsie, dat 'en mins zelfs nog minder as 'en vogel was, went 'en vogel kos vliegen en dat kon 'en mins niet. En bijveurbeeld, as zoo'n voader en moeder van Bram dat kiend heelegoar niet gekregen hadden dan was 't er ook heelegoar niet gewêst, niewoar? Of, as 't ien de lujers gesturven was... Welzeker!

Teunes van Vlot heeft toen eenige oogeblikken met de hand onder de kin, en de nageltoppen tusschen de tanden, voor zich heen zitten staren. Toen heeft hij rondgezien... en even 't mes uit de schec naar boven gehaald; maar 't ook aanstonds weer laten zakken. — Schorp was 't genoeg; giester het

ie 't nog geslepen. — Stil! — ze zouwen oan 't *strak kieken* kunnen marken dat ie wat ien 't adee had. — Trek ien 't êten...? nee *trek* het ie niet. Boven op 'zien cel doar het ie 'en fleske met kloare; hie zald'r 'en kluutje goan vatten; joa, twee of drie as ie nóg ens zoo gek is um zich te verbeilden dat ie Bram al heurt schrauwen. Nou, as Bram moar ens ien 't bosch onder d'eerd leit, dan, och God, dan krêjt er geen hoan noar.

Buuten krêjde de hoan, moar, Teunes van Vlot hie heurde 'et niet, en, dronk zien darde glas kloare.

Nolleke Janssen is arg dik, alêvel d'r zit stoal en iezer in.

Tegen zessen is ze — 'en goed half uur hooger op 't revier — in heur voaders visch-oak gestapt, went Janssen had oalskurven in den Rien. Met de roeispoan' kos Nolleke krek zoo goed overweg as met de riestenbrij lêpel. — En nou, ze was ien spanning d'rbij. Weten zou ze 't! Rust had ze niet. Klets, kloeng! 't woater spatte heur somtieds ien 't gezicht, moar 't oakske vloog toch deur 't woater, en Nolleke — as ze oan 't overkant van den Rien de boot oan 'en kribpoal het gebonden, dan trekt ze wel 't halsdoek af, en wischt ze zich 't rooje geloat, moar, viegelant stapt ze toch deur de weijes op den barg met z'n bosch toe.

Veurzichtig had ze uitgevischt woar 't slechte vrouwmîns kos wonen, en, ze geleuft

wel te weten waar 't jong zal te veinden zin.
't Was omstreeks acht uren in den avond
en heel donkere onweerslucht.

Driekje van baas Witte heeft er niet eerder
aan gedacht om de tollamp buiten bij 't
koninklijk wapen te ontsteken, want de span-
ning waarin men binnen den tol verkeerde,
was sedert den middag schier van oogenblik
tot oogenblik geklommen.

— Zie, doar lei 'et knappe jungske uut de
Bétuw, karmend en kloagend en somtieds
gillend, zoo wit zoo doojelik wit ien Oomes
bedstee. — En zij, Driekske, *zij* het d'r schuld
oan: joa, *alle* schuld! Och, as zij den azien
met suukerwoater moar niet had gegeven!
Hie was te werm gewêst. — En nou, doar
leit ie! — Onderwêges met Oome toen had
ie 't gekregen. — Oome het zelf den dokter
uut 't darp goan roepen, moar, wat dokter
veurschreef het goar niks geboat. En nou,
sinds die dikke boer en z'n vrouw uut de
Bétuw der woaren, was 't heelegoar oaklikheid.

De dikke boer had gevraagd: „Hoe geet
'et Bram? Wat is oe overkomen, en hoe
kwiem ie hier?“ — Moar Bram had niks
gezeid, en alleen gekarmd. — Toen is de
dikke boer op 'en stoel goan zitten, en het
zich gedurig met 'en rooien neusdoek deur
't geloat gestreken en gekarmd asof ie 't eiges
in 't lief had.

En de moeder? Goed mocht ze wêzen, moar,
bitter ook; och heere zoo bitter! Toen ze

't heurde van 't azien met woater, toen het ze Driekske oangekeken met oogen as vuur, en gezeid: „Oanlonken en vergift in 't lief gieten! Beest!“

— Beest! het die moeder gezeid. Dat was oakelik. Goeje God, — beest! — Moar oome het Driekske in 't oor gefluusterd: „Stille moar kiend, as den emmer vol is dan lupt ie over.“

— „O God!“ steent de moeder, terwijl alle hulp weer vruchteloos bleek: „O God, hic zal 't bestarven.“

In een vreeselijken aanval van pijn hief de arme jongen nu de handen als radeloos ten hemel, en dan, terwijl hij zijn moeders hand greep, sloeg hij meteen den matten blik op het van verre staande meisje, en riep op droeven toon:

— „Driekske, hierkommen! Lieve Driekske!“

In 't zelfde oogenblik is Driekske schreiend toegesneld, en ligt om vrouw Lina's hals.

Hoe! schreit dat kiend oan heur borst? — Dát most wel ien 't hart griepen. — As dat dernje slecht was, dan zou ze niet zoo snikken; dan zou ze niet um moeders hals zin gevallen.

— „Nee kiend, nee, *beest* dat he'k niet gezeid, nee, *onverstandig* he'k gezeid van 't azien-woater; moar nee, gij kondt niet weten dat 't Bram zou kwoad doen. — Zeker liefste jong, ze gaf 't oe uut bestwil, moar..... 't was niet goed da'j 'et dronk. — Nee kiend,

nee, *beest* dat he'k niet gezeid. Nee, God bewoare!"

Geen vijf minuten later was de toestand van den armen Bram zoo zorgwekkend, dat moeder Lina in de hevigste onrust haar ingeslapen man wakker schudde, en drong om oogenblikkelijk nog eens den dokter van 't naaste dorp te gaan halen.

Wouters paard was in het kleine schuurtje gezet, en het wagentje stond er nog buiten.

— „Ikke de dokter ... ?“ soesde Wouter ontwakend, en in den aanvang niet wetend waar hij zich bevond: „Joa, allang gezeid; 'k heb 'en zwellung noar 't hart Watblief, veur Bram den dokter hoalen? — Ikke? — Bi'j gek Lina; ikke?“

Maar 't was geen gekheid.

Er was de grootste haast bij. En wie anders zou 't moeten doen! De moeder zelve? Het jonge meisje? De arme blinde misschien? Voort moest Wouter op d'eigen stond.

— Moar 't was buuten zoo duuster, en Wouter kende hier op 't Hoog den weg niet; zonder lanteernspul kos ie ien geen geval voaren deur 't donkere bosch. — 't Zou met Bram wel zoo arg niet wêzen; en, luuster; buuten roasde de wiend; 'en hoagelslag kletterde tegen de gloas'; 'en schel wit licht glansde langs de luuk' en onder 't reet van de deur; 'en roatelslag van geweld knetsknatste vlak boven 't huus; en O God

wat zou doar wêzen...? 't Bonsde op de deur, en 't schrauwrde doar buuten:

— „Doe open! Doe open!“

Dikke Nolleke Janssen kos geen oajem meer kriegen. Ze had geen lid oan d'r lief dat niet trilde. — Stoapelgek was ze gewêst om zoo'n avontuur te riskeeren! Wat goeng 't hoar alêvel ook oan of Bram hier op den Hoogkant noar 'en andere vree! — Bram — zoo'n kiend! zoo'n zwêvelstok! Nee, *liefde* had ze nooit veur 'em gevuuld: 'en *oarigheid* 'en *roarigheid*, noe joa, moar niks meer — As ze ooit had geweten dat ze deur hum in zoo'n onweer en nood zou kommen, dan had ze hum liever as kiend zien stikken ien 'en gluuende spekkeok; dan, — nee dât toch niet; moar zôo te motten dwoalen ien 't bosch; en dan die bliksem, en donder, en hoagel! 't Is asof heur 't heele geloat met gluuende spiekers geprikt is:

— „Doe open! doe open!“ roept ze nog ens; en alweer: „Ik zeg doe open!“

Driekske keek naar buuten. De wind sloeg den hoagel noar binnen, en tegelijk met 'en zwonk, dikke Nolleke mee de koemer ien.

As er met Bram niet zoo'n nood en ermoei was gewêst, dan zou vrouw Lina van Nolleke geschrokken zin. Arends schrok nooit, behalve as ie den Dood zag, en — Nolleke was de Dood niet. Nee 't *leven*! 't Was 'en bestierink van God: de liefde veur Bram zal Nolleke noar 't Hoog hebben gejoagd toen ze van

't overval heurde; en uutgemoakt was 't nou meteen wie den dokter kos hoalen. O liefde Gods nooit recht géprezen! — „Kom is hier Nolleke?“

Moar Nolleke — toen ze den hoagel uut d'r hoaren en rokken geschud, en 't woater uut de oog' had gewreven, toen keek ze asof ze betooverd was. Van 't ongeval had ze niks geheurd, en nou. — Zag ze goed! Zat doar dikke boer Oarends van 't Rijnland? En stond doar zien vrouw? En gunds, lei Bram doar karmend ien 'en bedstee!?

Woar was ze dan? — Toen ze buuten, ien de bosschen verdwoald, zoo angstig vortjoeg noar 't rooje lanteernlicht van den tol dat ze deur de bloajen zag gliensteren, hoe kon ze toen denken dat ien dat eigenste huus 't heele Oarendsnest uut de Bêtuw bijeen zou wêzen. — Of 'et toevallig was? — Geen spier, a'j nog weet dat de tol bij 't bosch 't eenige huus was da'j op 'en verrel uur afstand ien 't ronde zou vienden. — Moar toch, a'j van droomen sprèkt; en van wakker worden, en niet weten van hóe en van wát, dan mo'j nog altied bie Nolleke Janssen wêzen.

— „Bij boer Oarends van 't Rijnland, of bin ik duuvels geworden!“ zegt Nolleke op haar krachtigsten toon.

— Ho! Nolleke most stil wêzen. 't Noodweer had hoar zeker versuud; 't was mooi van hoar dat ze ook was gekomen.

— „Mooi! Wát mooi!? — Is er met Bram

'en ongeluk gebeurd?“ Ze begriep er nog niks van. — Ze hadden hoar gezeid dat Bram bij 'en schêper ien 't bosch met 'en slecht vrouws-persoon vree. Dát had ze willen zien; moar, zuukend noar 'en schêpers-huus, had ze gedwoald ien 't groote bosch. En 't booze weer was heur overvallen; en toen ze noar dees kant 'en licht deur de bloaj had zien gliensteren, toen was ze d'r op toegelopen, en, zóo kwiem ze 't bosch uut, op den straatweg, hier aan den tol.

Alêvel Nolleke zou toch uut den droom kommen.

Al kwam ze nog niet op 't adee dat ze *hier* bij dien eigensten schêper met 't slechte vrouws-persoon was, woarvan Teun heur 't heufd zoo werm het gestookt, ze begriep toch wat er gebeurde, en, dat de ouwers uut de Bêtuw noar 't Hoog geroepen, ien angst en ien zurg zin. Moar, 't was niet meugelik Nolleke nou alles uut te leggen. — Op dat eigenste oogenblik ha'j 'en konsternoasie van geweld. — Moeder Lina riep: „O Heere!“ went ze zag heur erme lieveling krimpand van pien, met de peerels op 't geloat!

Nolleke had nog niet begrepen dat 't zóo arg was; moar nou, op de bedstee toegeschoten, greep ze s'jungskes hand, en riep:

— „Bram, heij't zoo kwoad? Stumper! Stakker da'j bint! Kunt dat van 't loopen noar 't Hoog! Zoo'n schoelje van 'en vrouw-mins!“

Bram trok oakelik met de oogen. Nolleke lei hum de hand op 't veurheufd. — Maar Bram: „Phú! die werme dikke hand! — O God! benauwd!“ — Hie smeeet zich um' en gilde van pien.

Zie, doar kwiem de dochter van 't huus — went Nolleke hiew Driekske veur 't kiend van den tolboas — doar kwiem ze met 'en wermen drank — zóo werm dat de woasem heur as 'en glimp veur 't gezicht stond, en ze fluusterde met 'en stemmeke as suuker:

— „Hier jungske, wês nou moar stille; sterannies en vlier is d'r ien. Oome zei dat 't goed was; en as de dokter dan kumt...“

Dat letste gaf vrouw Lina 'en schok. Hoe! kos ze 't nog oanzien dat heur ooilam stuup-trekkend was, en dat z'n eigen bloeds-voader, zonder hart as 'en os ien den stoel lee:

— „Zal dan niemand, niemand noar 't darp goan um den dokter te hoalen!? Man! mins! Wouter! a'j nog langer zuumt en oe eiges 't noaste bint, dan bin gij veur God en de minsen Brams moordenoar!“

— „Ziede roazende gek Lina! Wie sprêkt er van moordenoar? Zou 'k veur Bram niet alles doen; moar a'j zoo as ik, 'en zwelling noar 't hart had met 'en gevuul als van 'en kronkel ien de moag; as 't oe krek was as vuur en vlam ien de harsens...“

— „Mins goai, of *ik* goai!“ roept de moeder. Arends was zoo rood als 'en kreeft toen hij opstond.

— Moar luuster — alsof 'en engel hum op 'en kouwen dag 'en glêske annies had geschonken, zoo glee hum 't stemmeke van Driekske as 'en werme gloed deur de nieren:

— „Blief ie moar stille boer Oarends; Oome Thijs is al 't achterhuus uut. Oome hoalt den dokter; en — 't ster-annies en 't vlier zal goed doen nog eer ie d'r weer is.“

— „Wat! de blinde?“ zegt vrouw Lina met angstige verrassing.

— „De blinde!“ roept Arends. En dan, neervallend in den stoel: „O goedheid Gods...“ went zeker, as *hie* had motte goan, 't zou z'n dood zin gewêst!

Ook Nolleke was er beduust van. Hoe! was die tolboas met z'n groote blauw oogen 'en blinde?

— „Wel Heere miroakel!“ roept ze: „'En blinde met zoo'n noodweer op 't pad!“

En Nolleke ziet de achterdeur open, en — van heur hoastigen stap trillen de kummekes op de siffenjeere; en met heur breeje heup schuift ze dwars deur 't smalle deurke 'et achterhuus in. — Dien kant had ze den tolboas zien weggoan en van doar zou ze hum volgen.

Maar Driekje volgt háar.

Een oogenblik later, stonden dikke Nolleke en 't slanke Vêluwskind achter buuten den tol.

't Onweer had uitgeroasd. 't Rêgende êfkes, moar heerlijk was't, en, 't rook noar dennen-

noalden zóo frisch asof 't brulloft ien 't bosch was.

't Goeje hart had Nolleke gedreven, moar hoe ze den blinde ien 't duuster zou gevolgd zin, dat wist ze niet. — Goed zoo, nú had ze 't verstoan: d'r was geen gevaor veur den blinde. Oome kende den weg; en veur hum was 't altied nacht, of altied dag, krek zoo-a'jt nemen woudt. — Nolleke begriep niet alles, moar ze vroeg noar wat anders. Ze zou wel gern is weten hoe Bram Oarends ien den tol was gekommen, en woar hier op 't Hoog 't slechte vrouwmíns zou wonen die Bram — zooas 't proaten was — met de grootste schandoalen noar de Vêluw had gelokt?

Driekske is arg van die vroeg geschokken. Zou 't zóo zin geschoapen! Wier d'r al zóoveel van hoar en van 't jungske geproat! En was dan deze misschien 'en vroegere liefde? Gelukkig — die 't gevraagd het, kan niet zien dat Driekske zoo'n kleur kreeg.

— „Joa kiend,“ herneemt Nolleke: „hier op 't Hoog mot ze zitten; bij 'en schêper ien 't bosch. 'En groot permantig vrouwmíns. Eén van 't slag uut de stad; ge weet wel; met 'en lonkig oog, en gestolen goud ien de oor'. 'k Was roazend toen 'k 'et heurde, en 'k wil dat vrouwmíns de les lêzen, dat ze 't kiend van 'en jong zuukt te verdarven. — Woar stêkt dat kat van 'en wief — recht, lienks; woar woont die schêper met 'en slang in z'n huus?“

Driekske was er beduust van. Moar, nou schrok ze van wat anders.

't Akelig smartgeschrei van den armen Bram klonk tot buiten den tol.

— „O Heer!“ roept Drieske „zou 't zóo arg zin!“

Weg is ze noar binnen; en, Nolleke heur achternoa. Joa, 't leek wel of 't met 't Oarendskiend op 'en eind zou loopen. As 'en dood mins die nog lêft, zóo lei Bram in moeders arm; moeder Lina gehurkt oan de bedstee. — Wouter-boer sting d'r bij met soamgeknepen handen. — Hie wiest bêter dat 't geen starven was. Starven dat was geen ding dat zoo moar ielk oogenblik gebeurde; verechtig niet! Dat was 'n ding van wied weg, ien 'en duusteren hoek; 'en ding veur den ouwerdom. Joa, 't gebeurde wel op jonge joaren, moar altied bij andere mins; en 't was ook meer ien 't adee, went behalve 't gelui van de karkklok wier 'en mins die verstandig t'huusbleef, d'r niks van gewoar. In ielk geval zou 't al 'en duuzendste tref wêzen, dat krek nou, dezen eigensten oavend, ien 'n vremd huus, *zien eenige kiend*... Nee! schei uut! hie mag er niet oan denken. — En, as 'et *toch* zoo wêzen most! Moar nee, 't zou, 't *kos*, 't *mocht* niet zoo wêzen. De blinde zal wel op stond met den dokter weerum kommen, en dan....

— „O, man, da'j zoo rustig kunt stoan!“ schreit de moeder,

— „Watblief...? Ikke? Rustig!“

— „Woater, azien! Gauw! Hie start!“
roept vrouw Lina een oogenblik later. En
hoer Arends hie karmt: „O God!“ en sleet
de beide hand' veur de oogen.

Maar Driekske, ien één zwonk het ze 't
gevraagde bij moeders hand; en Nolleke as
ze 't oankiekt en bij zich eiges vluukt:
„'k Zou 't wief kunne vermoorden die 'em
lokke en zóo ien den duuvelsklauw brocht,“
dan ziet ze 't slanke dernje, met troange-
glienster in 't oog, neervallen bie de bedstee,
en de handen vouwen; en de lippen van heur
kleine múnje ziet ze bewêgen ook, moar —
dat ze bidt: „Och Heere God, loat 'em lèven
veur z'n moeder, en ook veur mien,“ *nee* dát
heurt Nolleke niet.

Alével Nolleke kreeg veur dat dernje 'en
gloed ien d'r ziel; en heur mollige hand lei
ze op Driekskes heufd, en fluustert:

— „Goed zoo kiend; doar kan onze lieve
Heer geen *nee* op zeggen. Zie moar, 't schoap
van 'en jong, 't erme kiend leit al stiller;
zie, Goddank!“

En Arends:

— „Watte? Stiller? Wordt ie bêter? Joa,
'k wiest 'et wel zeker. Moar zeker wiest ik
ook dat er niemand oan mien zou denken.
'k Smoor van den angst en den dorst. Woater!
'k zeg woater — of hier. 'k Heb 'n brand
op de moag.“

Maar, bier kwam er niet, en Arends bleef

blazen en steunen. Wat *hie* niet most uutstoan, dat gleufde geen mins.

Thijs Witte vond ook dat 't heerlijk buuten ien 't bosch rook, krek as op 'en keunings ientocht in stad. De koekoek wist van geen uutscheien, en de veugels kosten den sloap niet vatten went, 't was zoo lekker en malsch alsof 't ien 't priist van de Mei was. — Moar toch, 't onweer dreef nog niet glad van de locht. Thijs stapte zoo hard as ie kos 't pad dat ie kende, en tikte met zien stökske, rechts-lienks um secuurder te loopen. — Heur, heur de nachtegoal is sloan! — Och goeje God wat is 't toch mooi in Oe groote huus, denkt de blinde: Heur moar, de krekeltjes kunnen d'r ook niet van zwiegen. Tot half tien mot de moan ien 't erste kertier boven de hei stoan. 'k Wed dat de duuzende rêgendröppeljes ien 't bosch gliensteren as 'en Friezin die de bruid is. — De bruid! — Driekske? — Och joa, as alles ten beste nog keerde; as den dokter met Gods hulp nog road en doad had; as 't pak *van* 't hart was dat Driekske, met heur drank, dat jungske den dood dee; en... as ze verrechtig ien 't eind nog de knie noast 'em boog ien de kark, dan... Witte schudde het hoofd: Och, 'k was heur dan kwiet, heelegoar kwiet! — Nee, den ouwe Vêluwschen boom zou ien de Bêtuwsche klei niet oarden en vassen. — Lief kiend; zuut snuuske! — Toen mien

Turk dood was — den goejen hond! toen doch ik: Uut er mee; geen schoap en geen hond meer. Moar, postorie! 'k zag 'em nog alle doag'. Joa 'k zie 'em zelfs *nou* weer: Gunds snuffelt ie bie de bremstruuk; hie ze de kroag op; nou rent ie den troep noa; d'r veur; d'r achter; op zied; jong, wat loopt ie! — Hier Turk! Kieviet! Beste jong, woar is de hond dan! — Moar as Driekske weg was, dât zou toch anders — heel anders wêzen. Turk sprêkt geen woord. Driekskes babbelmunje steet niet stille; en as ze mien „genacht oome“ kust, och lieve Heer, al kos 'k *vier* oogen weerum kriegen, 'k zou er den mond niet veur misse willen. Mien lieve snuuske! Zoo'n hart motte missen!... Watblief? As 't jungske uut de Bétuw starf, zou er dān geen nood wêzen dat Driekske heur oome verliet.....?

Witte schrok van zich eiges. Had zoo'n addee hum ien de olde harsenkast getrommeld? Wel deksels, as de nachtegoal 't wist dan schee ie d'r uut met z'n zang. Fie! slechte mins! Allo, veurunt! Ku'j niet wat harder loopen? Mot dat Bétuws-jong starven om da'j ien 't gniep oan oe eiges prakkeziert — umda'j dat kiend wilt bewoaren? Fie, ouwe zelfzuchtige mins! *'En mond noar beheuren!* da's wat bêtters veur 't kleine snuntje as oe griezen board. En as die mond dan nou digt goeng... veur altied! — Vort Witte, vort luie domme gekke slechte mins! — Rechts

'en tik op 'en tak; links 'en klats tegen den ouwen mos-tronk. — Turk, kom hier! Goed zoo, mien kerlje! Mo'j den boas de hand lekken. Of ie 't verdiend? Goeje jong! — Veuruut! Hier is de steenen jachtpaal. Nog drie honderd-vieftig trooi tot onder den barg ien de eikenloan, en dan nog 'n duuzend tot den meulen bie 't darp. Vort ouwe Thijs! Die zieke jong da's de *liefde* van 't snuske. — Moar stil; wa'n geritsel; wa'n roar gesnirp. Nóg ens — Sjrrrrt! — Luuster! — Nee, nou is 't alles weer stil.

Wat het geweest is?

In het digt gebladert', terzij van het boschpad, heeft zich een hert gedurende het onweer schuil gehouden. Naderende voetstappen troffen zijn oor. Met den fijnen snuit naar boven, en het fiere gewei in den nek, heeft hij een wijle geluisterd.

Hij hoort een klits-kletsend geluid door het slaan van den blinde op de natte takken veroorzaakt. Zijn lichaam trilt. De slag op den steenen jachtpaal heeft hem het bloed als kwik door de aders gestuwd. Hij spant de spieren. Een zwaai van 't gewei, en de takken en blaren wijken vaneen. Een rasschen sprong, en hij snirpt door de bramen en heesters. Zijn voet drukt het boschpad. — Weer staat hij en luistert. Van de hooge zij dreigt het gevaar. — Voort! Als een kever door de lucht, zoo snort hij langs 't hellend pad naar omlaag. — En, of de nachtschaduwen zijn ranken bouw en

ge vleugelden voet ook verbergen: het nat gewei glinstert in het snel doorbrekend licht der maan, en flikkert langs struiken en stammen, terwijl zijn oog bij 't angstig voorwaarts jagen, vonken schiet van een koortsig vuur.

— 't Mot 'en hart of 'en ree zin gewest, denkt de blinde, en alsof hij werkelijk meent dat de oude hond aan zijn zij loopt, fluistert hij: „Hier Turk, koest! d'r achter, stille, d'r achter!“

Een paar uren vroeger stapte Teunes de veerknecht op Veluwschen bodem het bosch in.

Wat ie van plan was dat wist ie; en dat 'et geen kwoad was, doar had ie nou heelegoar zekerheid van. Toen ie te middag nog soesde en bang veur de doad wier, toen had ie ien den koeistal, bloot toevallig, 't oog op 'en spin gehad, en 't onneuzele mugske dat ien 't web vloog, was deur die eigenste spin uitgezogen, zoo netjes as 'en mins 'n gléske rood deur 'en piepestêlje opslurpt. Zie, en as dan den één ien de wereld 't lêven van den ander *niet* nemen mocht, waar bleef ie dan met de spin en de mug en met Gods eigen uitvindsels? En ook — was 't niet alsof God zelf den road gaf: A'j in oe eigenbelang mot agieren o mins, goat dan ien 'en huukske. Zie noar de spin, die kruipt óok altied in hoeken en goat'.

— Welzeker. En wat de natuur zeit, dat *is* de natuur. Geen mins zal zich eiges ongestraft zien goed loaten ontstêlen; dóarveur het God

de messen en vuurwoapens ook ien de wereld geschoapen. En zou zoo'n kwiebes van 'en jong dan mien pestuur ien den weg stoan! — Wês geen kiend Teunes; as gij 't mugske niet vangt dan geet die jong ien 't eind toch met Nolleke stricken, went, die vlocht noar den Hoogkant dars geen Oarendsvlocht; doar zouwen de ouwen op 't nest toch secuur 'en stökske veur stêken. Kortwieken, Teunes, dat er geen kop of steert van te zien blieft!

— Luuster, wat was doar?

— Niks; 'en dood stuk hout dat langs de bloai op den grond viel. — arg onneuzel um dóarvan te schrikken.

't Is al schiemerig ien de zwoare allee. — Kumt doar van verre 'en kar oan? — Joa, 'en kar met 'en os bespannen. — Vort dan, de loan uut, over de kleine beek gesprongen; den barg op! — Pad of geen pad, dat duut er niet toe. — Hier, op de helling, achter struuk en sparreboom, kan geen mins hum zien. As de kar beneden veurbij is, dan zal ie 't wark noast 'et boschpad beginnen. Joa, 't kleine klauw-iezzer het ie hier onder 't wammes. Geen mins zou er arg ien hebbn. — Wat zoon kar met 'en os langzaam veuruut geet! 't Kumt niet noader.

Nou heurt ie toch 't knoerpen van de roajen ien 't spoor.

— „Vort os! Hört!“ roept de boer. En alweer roept iet; en 't geknoerp wordt sterker... En harder klinkt 'et, veul digter bij:

— „Hört ze'k! Vort!“

Heere, wat schrok ie! Teunes' hart sleet fel tegen 't klauw-iezer aan. — De boer had ien 't veurbijvoaren, noar dezen kant den barg opgekeken.

Heere bewoare, wa'n schrik! — Laffe jong, denkt Teunes: Die boer kos niks zien, geen spier. En is ie bêter as gij? Nee, 'k zeg nee. — Heur, nou roept ie weer: Vort os! Hört, ze'k! en 't erme beest sleet ie met z'n zwiep op den pokkel. Zou den os niet liever één por veur goed, as dag op dag 't geturf op zien moagere ribbekast hebben!? Temtieren *is't* doagen en joaren lang. Moar wat ikke wil da's ien 'en ummezienje gedoan. Die dood is, het er êvel geen weet van; en . . . Dikke Nolleke zal mien wêzen, joa, met heur centen d'r bie!

Een paar uren later, toen Teunes op een kleinen afstand van het kronkelend boschpad, achter een braamstruik zijn werk reeds lang voltooid had, toen is hij bij 't wachten op den armen Bram, van het zoo plotseling losbarstend onweer wel geschrokken, doch angst voor donder of bliksem kende de veerknecht niet. Dat onweer zou hem zelfs verfrischen en moed geven: Niewoar, de Heer was óók zoo kienderachtig niet. As 'en huus of 'en mins of 'en beest den Heer ien den weg stoat, dan smiet Ie den bliksem d'r in. Noe, het de mins die noar Gods beeld is geschoopen, geen donder of bliksem in zien macht niewoar, dan neemt

ie 'en mes of wat veur de hand leit. De vraag blieft moar of 'et ten *nutte* en *veurdeil* is; en — doar ku'j over rêkenen: Nolleke Janssen.... bóven bidden en wunsen!

— Geduld dan Teunes, zoo denkt de veer-knecht al voort: 't schoap van 'en jong mot dezen weg afkommen. Geduld! — As ie kumt za'k 'em erst met 'en proatje.... Nee, niks geen proatjes, went ze zeggen wel dat de bosschen ooren hebben. Och, gekkeproat! — Moar, boschnimfen die alles afstuusterden die zin d'r toch vroeger wel gewêst. Joa, krek zoo goed as de weerwolven bie ons ien de Bêtuw. Van witte wieven he'k dukkels ge-heurd, die kommen moar zoo uut den grond... — Kom jong, bi'j gek! — En toch, as er nou een, zoo ien ens uut den grond kwiem — hier uut den kuul....

Teunes streek zich het uitbrekend angst-zweet van 't gelaat. En dan zich vermannend: Nou, waarom niet! 'k Zou zeggen: Wel juffer hoe geet 'et? Kom hier 'en bietje bij me zitten a'j plezier d'er ien hebt. A'j meint dat Teunes Van Vlot bang veur 'en vrouwspersoon is, dan bi'j van de wies af. Alêvel a'j soms streken ien 't zin hebt, dan za'k van den amoer niet gediend wêzen, en, woar oe dan zoo'n bietje veur Teunes, went hier het ie 'en dingske van stoal, zoo scharp as 'en noald.

Moar — zu'k heksenfolk doar hei'j geen tast en geen vat oan. Ze drêjen 'en mins den hals um eer dat ie 't markt. — Alêvel 't is

loarie! — Moar, as 'et toch ens *woar was dat* zu'k gespuus . . . Nee, *niet* woar! — Kien-derproat, allemaal gekketoal! Loat ze kommen veur den duuvel . . . — Duuvels? da's *geen* gekheid; boschduuvels die zin er, da's *heel zeker!* — Peter Knoop het er een gezien, zwart as de nacht, met bokspooten en horns op den kop. — 'k Zou op den duur niet ien 't bosch willen wêzen; veural niet zoo as nou met zoo'n duistere locht. — 't Schoap van 'en jong, waarom kumt ie nog niet? — Luuster, ik heur wat — Nou zal 't er op los goan. — Stil, achter den boom. — Zoo! As ie krek veurbij is, dan griep ik 'em vast ien den strot. — Heur! Wan' roar en snorrend gedreun! Zou ie den uitvoart zingen? — Kom moar menneke, 't mes zal geliekweg de moatsloan...

En de veerknecht tuurt en tuurt langs de donkere struiken van 't boschpad naar boven; hij tuurt en luistert; zijn polsen slaan sterker; zijn hart bonst geweldig. En nu, 't was alsof men den gorgel hem digtkneep.

— „O Harre Jezus!“ heeft hij gegild. — Doar kwiem ie verechtig den duuvel; doar was ie; zwart as de nacht; met gluijende oogen en vlamrende horns op den kop! — „O Harre Jezus, vort, vort!“

En geen twintig schreden van den boom waarachter de veerknecht zich schuil hield, blijft het hert, plotseling zijn vogelvlucht stuitend, als roerloos staan. De ranke voorpooten gestrekt, snuift hij de lucht. Zijn

gewei flikkert. Een sprong rechts, en, in 't hout, langs de struiken en stammen, is hij spoorloos verdwenen.

Thijs Witte heeft een angstkreet gehoord.

— Wat 'et wêzen zol? Misschien 'en sprokkeloar die veur 't weer het geschuuld en van: 't hart is geschrokken. Dat 'er 'en hart gepassierd is, dat kan ie ruuken.

'En eindje wiejer gekomen, roept Thijs:

— „Is hier iemand op 't pad?“

Geen antwoord. Alles blijft doodelik stil. — Watte? zou 'et verbeiding gewêst zin? Krek op 't oogenblik toen Thijs dien angstkreet heurde, toen docht ie oan Driekske. Had ie misschien den schrauw in zien binnenst geheurd? Was 't ook de stem van 't nuuskes gewêst die 'em toeriep: Oome, loop harder. O mien erme jungske! Toe vort, eer ie starft!

En ien den tof was 't alles ermoei en wanhoop.

Nolleke kos 't niet uuthouwen. Zoo'n oakelikheid had ze nooit ien de wereld belêfd.

En boer Arends:

— „Ik starf! Ik kan geen lucht kriegen!“ had ie den heelen tied geroepen.

— „Kom dan noar buuten,“ had Nolleke gezeid, en ze had Oarends met de vuust ien de zij gestooten, went, woedend was ze; woedend dat de dikke kerel zoo'n vaatdoek

was, en — dat ze eiges geen hand ten nutte verruuren kos.

Zie, buuten was 't weer donkere locht, rêgen en wiend. En ien de verte klonk 'en posthoorn. — Ien 't eigenste oogenblik vloog 't kiend uut den tol ook noar buuten. Den tolboom smet ze open.

— „Och!“ kwiem Driekske, „wa'n duistere locht! — Ho! volk veur den woagen!“ riep ze op d'eigen stond.

— „Ho!“ riep Kees op den bok; en de dillesjanspeerden stonden as kalvers; en de lanteerns schoten kriskas blinkende stroalen deur den woasem die er afsloeg.

— Gauw! Met één slag den tree neer; 't portier open! — Klats! Weer digt. En — krek toen de voerman: „Hiep, Hürt!“ zei, viel dikke boer Oarends al steunend en zuchtend in 't kussen van den stootenden snorwagen neer.

't Was van Driekske 'en ienval 'en bestiering gewêst. — As oome, zoo had ze gedacht, den dorpsdokter wel meugelik niet t'huus had getroffen, of ook met dien donkeren onweersoavond 'en bietje in 't ongereede was geroakt, hoe ligt kon 't lêven van 't erme jong d'r mee gemoeid zin! Zoo'n voader die niks dee, dat mocht toch niet wêzen: Allo dan; en vort! hie most noar de stad.

Dikke Oarends schommelde en soesde en steunde ien den woagen; moar Nolleke — toen de dillesjans als bolderend wegschoof

ien de natte donkerheid, toen bœet ze zich eiges ien de karsrooje onderlip. Ze zag 't ranke dernje uut den tol, weer vlug as 'en huusmus noar binnen wippen. Nee, zôo'n gezwiendigheid en zôo'n overleg en zôo'n dressuur — zelfs over den puffenden Oarends — doar had ze geen begriep van. — Nou, Nolleke kreeg ook 'en ienval. As ze oan moeders huus de slacht deejen dan zou ze zes dikke metworsten noar den tol sturen, ielk zoo lank as 'en arm!

Omstreeks van tienem stond oome Thijs op heete kolen ien 't doktershuus. Ielk oogenblik kos dokter weerumkommen zeien ze; moar Thijs most wachten, altied wachten, al kreeg ie den kriel in 't lief.

Eindelijk doar was ie. Goddank!

En Thijs wol dat dokter noe op stonde zol meegoan, went, noar alle berêkening was er uuterste nood. Alêvel dokter — die den dokters-titel moar oannam, aldat ie niks meer as plattelands heelmeister was — dokter had er geen trek ien.

— Thijs most begriepen — zoo had ie gezeid, dat ie krek schunnig nat was t'huus gekommen. 'En dokter was ôok 'en mins. Allinnig wie met 'en rietuug of ander gevoar kwiem, kos op doadelik meegoan rêkenen. Nou de moan op 't ondergaan was, kon er êvel — met zoo'n duistere onweerslocht — oan geen voaren op den boschweg gedocht worden, en

aan 't loopen op 't kronkelend boschpad nog veul minder.

— Moar dokter kos toch 'en luchte — lanteern — nemen, had Thijs geroajen, en gedrongen had ie met klem: „Kom dokter, ik bid oe eer 'et te loat is?“

Ien 't lange letste doar woaren ze dan met heur beijen op 't pad. En joa, alshoon de lucht zoo zwart as 'en moor was, deur 't darp en langs de muelen goeng 't alles best. Moar dan! den barg op, en wiejer 'et boschpad onder de zwoare beuken en loariks, jong, 't was veur dokter 'n spul van belang!

— „Ho! hei!“ riep dokter op ens, want 'en snijjige wiend had zien licht uutgebloazen en stond ie pal ien 't pikzwarte duuster.

Heel stil bie zich eiges, most Thijs d'r um lachen; zoo'n helderziende mins wist geen road!

— „Kom moar zuutjes-oan hier dokter,“ zoo riep ie: „Geen nood! Joawel, vat ie den slip van mien olde schêperskiel moar. Zóo, op 't sleuptouw achter mien oan, krek as de sloop' achter de stomboots op den Rien. Joawel, bestig! Met alle plezier!“

En 't wier doar oarigheid op 't boschpad. Boven de digte bloaren en dennennenalden, joeg 'en lucht as inkt, en d'r onder doar wees 'en stêkebliende oan 'en helderziende den weg.

— „Joa bestig,“ zei Thijs, „dokter mot zoo ien den pas moar meeloopen. Zie je; hier is de rooje steen; hier hei'j den doojen tronk; —

klats, 'en tik op dee jachtpoal, wat wiejer 'en slag op den beuk met z'n knoest as 'en wrat — tante Koatje genuumd. — En zoo goeng 'et al wiejer; en Turk — schoon al drie joaren dood — toch d'r achter, krek ien de pas, niet te gauw, moar sekuur.

— „Heere bewaar ons!“ riep de dokter.

— „Watblief?“ vroeg Thijs.

— „Zoo'n bliksem!“ was 't antwoord, „en dat onder die hooge boomen!“

— „Bliksem? Ei! Dan zuwwe 't best doen um gauw uut 't bosch op den stroatweg to kommen. Gunds zie ik 't licht van den tol al; went hier — kluts! hier he'k mien witte schoap, den berkenboom. Kom, 'k heur den hoagel van verre weer soesen, en, de erme jong leit te wachten. Kom dokter, vort!“

'En oogenblik loater toen Driekske „God-dank,“ riep, umdat ze oome met dokter den tol zag binnenstappen, en krek ook toen de hoagel suuzend en kletterend neersloeg ien den umtrek van 't boschpad; rakk'lend op de lanteern en de roams van 'et tolhuus; springend, neerspattend op den stroatweg, en dóar deur den joagenden wiend gezwiept ien witten glimp langs den duusteren berm, — op dien eigen stond, klonk er van den bargrug, niet ver van 't pad woar 't jungske s'mergens zoo viegeland gepassierd was, 'en oakelik gesteun en gekarm.

Teunes van Vlot die den boarlikken duuvel gezien had, met horns en bokspooten en vuur

ien de oogen, Teun lag nou met de erms slap, en met 't heufd op 'en dikken boomwortel, star ien 't duuster te kieken. — Vluchtend van 't zandpad, is ie bij 't afjoagen van den bargrug, uutglitsend op de gladde dennennoalden, tegen den grond en met 'et heufd op 'en afgehakten sparreboom gesmakt, dat 't gedreund bad: „O God!“ had ie geschrauwd, en loater was 't stil geworden, oakelik stil.

Toen ie veur 't erst de oog' weer opsloeg, was 't al 'en goed uur gelêjen. Teun meinde dat ie met zwoare heufdpien te bed lei. Luuster! De wiend sloeg deur 't open roam, en de gardien' van de bedstee fladderden en moakten speктоakel asof er 'en hoagelslag op 't digt gebloart' van 'en bosch viel. — Nou schrikt ie op. — Wat was dat? Sloegen de hoagelsteen' deur 't bedstee-zolder hum op 't gluijende heufd? Hie kiekt; hie speurt, en tuurt...

— Heere God, woar was ie!? Joa, zie, nou weet ie 't op stond; hie lee ien 't groote bosch, onder den boom woaroan 'en kerl met 'en klauwiezer was opgehangen. En gunds, doargunds — zie je'm niet? doar, achter 't digte hout, steet den boarliken duuvel! — Joa, en hie loert er op 'en veerknecht uut de Bêtuw; hie loert er um dien veerknecht te griepen eer ie 'en tengerjungske zal mollen, en stoppen diep ien den kwarten kuul. Zie moar, joawel, doar loert ie; z'n horns glien-

steren as messen. Zie moar, doar steet ie, gunds, achter den dikken stam, en ... doar kumt ie met de erms veuruut! O, Lieven Heere! O God!

En de hoagel grienzelde langs den bargrug. En Teunes, hoast bezwiemend van smert oan 't fel gesmakte heufd, zocht tastend den weg noar umlêg. Angstig gejoagd, kwiem ie ien 't eind bij de boot oan den Rien, en uutgeput viel ie ien 't oakske neer, nog karmend en kreunend: „O Heere! O God!“

En terwijl zijn eigen duuvel den veerman nog steeds in ijlen droomen vervolgt, is 't binnen den tol met Bram Oarends op 't argste geschoapen.

— Nee, 't zou zeker niet lang meer duren, heeft dokter gezegd. Er was geen pols meer te voelen. Wat hij nog verzonnen en gedaan had om de levensgeesten op te wekken, 't was vruchteloos geweest: „Ja, tegen Gods wil en tegen den dood moeten wij 't opgeven.“ had hij ten laatste gemompeld, en daarbij de wenkbrauwen opgetrokken als wilde hij zeggen, dat zulks voor de faculteit en inzonderheid voor een arm plattelandsheelman bepaald onaangenaam was.

— „Wees bedaard vrouwtje!“ en wak hij iets later tot de luid snikkende mevrouw, die hem, in haar smart, zijn onmacht verweet: „en bedenken dat ik meer voor je gedaan heb dan men billijkerwijs van mij kon verlangen. Een blinde te volgen, niewaar... in een noodweer? En, na een vermoeienden dag zijn

rust geheel en al opteofferen... me dunkt...!"

Thijs begreep dat die moeder 't niet langer kos oanheuren. Hie troonde dokter mee ien 't kleine achterkämërke. — Ziezoo, hier kon dokter wat êten en drinken, en sloapen ook, as ie 't wol op den streuzakke doar. — Ziezoo! En zelf goeng Thijs weer hoastig noar veuren.

't Was noarigheid; luuster, moeder Lina schreide nog starker; en och, nou roasde ze woest: „Mien kiend, mien lieve jong! Zien oogen stoan stief; zien oasem is weg! Ô God... die 't gedoan het die is..."

— „'En kiende met 'en hart zoo kloar as gewassen schoapswol," fluistert Thijs: „dat zeit oe 'en bliende die 't schoapswol taxieren kan, juffer Oarends."

En Nolleke — straks lodderoogend op 'en stoel, maar nou weer vlak op de been', ze kos 't niet verdroagen dat 'et vlug spichdig ding geblamierd wier:

„A! 't kiend de schuld gêft, dan mo'; 't liever *Ham* doen die 't kiend het geschoapen! Wat er gedoan wordt dat duut de Heer!"

't Was er bie Nolleke moar zoo uutgerold. Of 't krek woar was of niet, dat dee d'r niet toe. Moar bij die moeder was 't roak gewêst. Zie, dat de Heer 't bestuur ien de hand hiew, dat was veur hoar 'en woord as zalf. En 't wier weer kalmer ien 't joagend gemoed. Alêvel dat heur eenige kiend, hier op den vrende, starvende was... en dat heur

lêven en vreugd met zien letsten oajem veur altied vervloog... O, 't dee heur de handen wringen en karmen: „Heere God, neem *mien*; moar *hum*, loat 'em lêven!?”

— Nee, zoo was 't niet besloten, Zie moar... die oogen, ze brêken; de kleur wordt voaler en witter. Geen oajem is meer te heuren.

— „Heere Jezus! Kiend, liefste kiend!” gilt vrouw Lina. „Dokter! Hier! — Woar is z'n voader? — O barmhertige God!”

't Was goed dat Nolleke Janssen 'en stevig pestuur had: vrouw Lina die in mekoar zonk, ving ze op; en 't spichtige dink, die wit as 'en doek op den dooje sting te kieken, gaf ze 'n stoot met den zwoaren elleboog, en zei:

— „Toe, bi'j noe de kluts kwiet. Gauw 'en emmer koud woater, doar mot ze met 't heufd ien!”

— „Wât Driekske... dood?” fluistert oome. En Driekske al snikkend:

— „Joa oome, joa, DOOD!”

Moar luuster, 'en kar of 'en woagen houdt krek veur 'et tolhuusken stil. Thijs Witte is al buuten de deur. Den tolboom smiet ie open. Dat voartuug kan met 'en boodschap noar stad, wel meuglik van dienst zin. — Moar, heurt ie wel goed? Mot dat *hier* wêzen? Is de man die bloazend de tree van 't rietuug doet kroaken, de dikke boer uut de Bétuw? En, brengt ie 'en dokter nog mee uut de stad?

— Groote hemel, denkt Thijs, as die voader

verneemt wat al geschied is, dan zal 't 'en uutbarsting worden.

— „Bin ie boer Oarends? Wacht êfkes. Ik mot oe sprêken,“ zegt Thijs.

— „Wachten? Zou 'k dôarum den dood te gemoet zin gegoan?“ roept Arends al blazend: „He'k niet den hemel oan 't weerspannige jong verdiend! Zie, den dokter is al de deur ien. — Loat me, went a'k geen rust krieg dan sloai ik d'r neer as 'en steen. 't Karkas is mien krek as gekroakt!“

En de dokter uut stad was al oan 't bed van 't arme Oarendskiend.

Moeder Lina zag schichtend op, en streek zich langs 't vurheufd. En 'en oogenblik loater ging er 'n schok deur de koamer. Moeder Lina ze riep: „O God van genoade!“ 'En glunjend rood vloog Driekske langs 't wit van de koaken. De blauwe oogen van Thijs ze gliensterden fel, asof ie kloar ien de zon zag. En Nolleke, voal peers verschoten, plofte ze 't hoofd ien de handen, en riep dan: „Miroakel! 'En dood mins weer lêvend! Miroakel van God!“

Dat de dokter uut de stad, met 'en simpele loating, den ander van 't darp 'en bril op den neus had gezet, dat most moar ien den tol blieven, zei Thijs, went de mins had kien ders. — Wat ie vroeger verordineerd had, 't was toch allee richtig gewêst; en — wie ien 't duuster, 'en ander die zien kan, moar vasthouden wil, is nog zoo kwoad niet.

Krek twee moanden noa den nacht ien den tol, ha'j op de hoeve 't Rijnland ien de Bétuw, 'en andere okkoazie.

Wat er te doen was, da's 't allererste op de hofstee van Nollekes voader te heuren.

Nolleke is zoo rood as 't kalkoensch gebroet dat buuten op 't arf moar altied schrauwte, omdat 't ielkreis klinkt asof er op 't Rijnland 'en deur wordt digtgesloagen.

Of 'et doargunder geweerschieten is, en — of 't van de kalkoenen lachen of kwoadheid zou wêzen...? Nolleke weet 'et niet. Ze kiekt ien 't spiegel: — Nee, dat ze geschreid het van nacht, en straks ook nog, dat ku'j niemeer zien. Wat vlamt heur 'en gloed ien 't geloat! Boe! 't zwart zieden kleed zit heur veuls te strak um 't pestuur. Phu! 't Is um te bersten. Vort er mee! — Zóo, ien 't gruune japon met rooje bluumpkes kan ze zich ruuren. Welzéker, viegelant mot ze wêzen. Voader en moeder het ze belêzen um zonder hoat en nêteligheid, mee noar de Oarends' te goan. As Nolleke nou eiges 'en strak gezicht zette dát zou heelegoar mis wêzen.

En toch, 't schiet heur weer noar de oogen: Nou 't er op oankwiem, nou vuult ze toch meer as meer dat Bram nog diep in heur hart lei. — Krak, zei 'en stoel, went Nolleke viel d'r op neer. — Joa, diep ien 't gemoed. — Zekerlik — as ze noadenkt — 't was gekheid gewêst, groote gekheid, went heur

spichtige jungske was nooit met woord of doad uut den hartshoek gekommen. Kontroarie! Ens zaidie — toen 't op 'en oavend wat gekkigheid wier: „Ge bint zoo zwoar van pestuur Nolleke.“ En dan nog den dag véur 't geval op den Hoogkant, toen zaidie: „Nolleke, weerd bi'j da'j gelukkig ien trouw wordt, moar, met pestuur van s'gelieke.

— Lief kneuterig jungske... En luuster, doar schrauwen de kalkoenen weer omdat ze schieten ter eere van hum en dat Vêluwsche kiend. — Dank God, spichtig schroal kerlje, dat 'et zoo'n lieflik dernje was en geen ander; dank God dat den Teunes Van Vlot... Stil, de gekke mins is 't niet te wieten dat ie onwoarheid en zottetoal sprak; en... Nou schrok ze.

— „Nolleke! Kom ie? As we gaan zullen dan wordt 'et hoog tied!“

Nolleke vloog op.

— „Joa,“ riep ze: „Joa!“ En den palmdoek sloeg ze um 't zwoare pestuur; en den streujen hoed met rooje en blauwe kornblommer zette ze op; en de neie zêmlereen handschoenen greep ze; moar zie, met den hoast berstten ze heur van de hand'. — Alêvel wat schêlt 'et — as d'r tóch zooveul berst ien de wereld! — Vort nou noar 't Oarendshuus, um er zêgen te wunsen oan 't jong en zien Driekske.

't Was er opgetuugd, heur! Toen Nolleke achter voader en moeder Janssen de mooi

gesierde pronkkoamer van 't Rijnland ien-trooi, toen kon ze 't niet gebêteren dat ze oan weerskant van de deurposten 'en vlerk van de gruune slingers met zich meezwiepte. Alêvel, 't kwam geliekweg weer ien 't fatsoen.

En Janssen en de vrouw, ze zeijen tegen heur buren, — de Oarends' — alschoon d'r 'en koeligheid zat:

— Gods zêgen d'r op! „En tegen 't jorg met z'n fienneuzig brudskiend: „Gods zêgen d'r op! „En tegen 'en mins, met groote blauw' oogen, die stief veur zich uutkeek en zeker de bruuds-oome was: „Gods zêgen d'r op!“

Zag Nolleke goed? Nee 't was geen vergissing: die strakke groote blauw' oogen sprongen êfkes ien troan'.

Nolleke zag 't. En, doar begos 't weer te kloppen ien heur gemoed: maar toch, asofer 'en wicht van heur hart viel. — Ermemins! 't was zien coilam, dát had ie gezeid! 't Licht in zien duistere nacht....

Nolleke kos soms zoo wonderlik utpakken. Met den streujen hoed ien de éene, en de vastgegrepen hand van den tolboas ien de andere hand, zei ze met 'en stamp op den grond:

— „Zie, as 'et brudskiend troanen in die oogen weerd is, dan kan ze Bram Oarends wel op den deurslag d'r bij kriegen! Gods zêgen d'r op!“

Bram is de wereld te riek! As Nolleke van kiend afoan wat minder breed-moederke had gespeuld, nou ens sukkerzunt: hum decagend.

sussend, traktierend; en dan weer kletsend um de oor': hier jong! zêk! Kommandieren asof 't den hond ien den karnmeulen was; misschien zou Bram dan wel gemarkt en zelfs geleufd hebben dat Nolleke meer veur 'em vuulde as buurmanskiend. Moar, 't was hum nooit ekfeties ien de harsens gekommen dat éen enkel mins, ien woarheid, oan Nolleke en hum as man en vrouw kos denken. — Voader? Noc joa, um 't pestuur. Alével, noar 't veurbeeld van voader en moeder had ie zoo'n adee, dat 'en honderdvieftig pond overwicht oan den *één of den anderen* kant, nou krek geen *noodzaakelijkheid* veur den balans ien 't huwelijk was.

Bram denkt erniet oan dat Nolleke veur hum op dit oogenblik nog wat anders vuult as 't plezier dat ie weer viegelant op de been is, en dat ie zoo'n schoapske van 't eigen pestuur z'n wiefke mag nuumen.

En Nolleke, nou ze Bram Oarends, de hand drukt — wa'n andere hand as van 't oarig fien smuuske, denkt Bram — nou zeit ze keland:

— „'t Was verdiende loon gewèst a'j van 't gulzige drinken gekrepierd woart. Oan dát kiend hei'j noast God 't behoud van oelêven te danken. 'k Zal 'n oog op 't arf houwen da'j goed veur d'r blijft! Sprêk van geluk da'k geen slecht permantig vrouwmîns met gestolen goud heb gevonden! Nou, 't zal zoo wêzen met oe beijen! Gods zêgen d'r op!“

En 'en half uurke laoter zoaten ze ollegoar, met nog anderen meer, oan den grooten disch. Stokvisch was nommer één; riendvleisch met grauwe erwten, nommer twee; ham met groote boonen nommer drie; riestenbrei met sukker nommer vier, en spekkoeck met stroop nommer vijf.

— „Et ze met smoak en tot verzoadiging!“

Toen 't hoast zoo wied was gekommen, schonk boer Oarends zien hooge bierglas vol wien. Hie dronk, zaidie, allererst op 't jonge paar — noar den eisch; moar dan — dan dronk ie op zich eiges; went êten en drinken was niks, en trouwen was ook niks, en, dat 'en moeder 'en kiend kreeg, dat was noar 't bestoan van de vrouw, moar, dat *hie* metterdoad as voader z'n eenigste kiend van den dood weer lêvend had gemoakt, en dat zonder zien voart met de dillesjans ien zoo'n noodweer noar stad, *geen* miroakel oan Bram zou geschied zin, dat kos iedereen getuigen; zoodoende dat ie dan dronk op de liefde van zich eiges veur zien jong, en dat de Heer hum nog lange joaren den dank van dat kiend as 'en arfdeil zou schenken, ien breedte en overvloed!

Bram trok 't lieve snuutje noar zich toe. Hie wist *wie* 't bestier had gehad. — En oome Thijs die noast zien snuuske zat, hie heurde zoo'n roar geluid, en zuutjes zaidie:

— „De pertretten die zuuken mekoar. Hê snuuske: 'en mond noar beheuren?„

— „Mien goejert!,“ zeit Driekske, en as ze den erm um oome z'n hals smeeet, dan:

— „Hier hei'j d'r ook een.“ En, 't klinkt as 'en klökske.

Toen 't spekkoeck op toafel kwiem, en de stroop ien stroalen d'r op wier gekringeld, toen kreeg Nolleke 't weer te kwoad; moar, ze vermande zich. Ho! 't was nou krek den tied um heur plan te besloan. Ze stond op, en, met 'en kleur as.... boer Oarends: zei ze:

— „Ik wil ook wat zeggen: Die ien 't vette zitten, motten oan 't schroale denken. — Ielkeen weet dat de veerknecht Teunes Van Vlot op den oavend dat Bram veur dood ien den tol lei, 't verstand verloor. Zeker het ie ien 't bootje — wachhend dat Bram zou kommen — 'en slag of 'en schrik van den bliksem gekregen. — 't Is 'en oakelik ding a'j altied meint dat de duuvel oe achter de vodden zit. — Phu!“ kwiem Nolleke d'r tussen: „En dóarum vrinden en brulloftsgasten, um den ermen mins noar eisch te besteën, moter ien den buul getast.“

Van overspanning liepen Nolleke depeerels langs 't geloat; moar, ze kreeg zégen op den ienval: de erme krankzinnige mins, die — zoo docht ze — zeker al vroeger niet snik was gewést, hie zou deur voader Janssen en 't heele Oarendsnest, en nog anderen, gesteund en gestut worden.

Op 't zelfde oogenblik dat Nolleke van *den*

duuvel sprak, lei 't hart op den Hoogkant goed verschanst ien den kuul die Teunes Van Vlot er op dien oavend had gegroaven. En as ie doar rustig herkauwend — moar toch altied luustrend, neerleit, te midden van de dorre bloai die de harfst ien den kuul het gestreujd, dan denkt ie zeker niet, dat ie 'en trouwe blinde mins misschien veur 'en wreejen oanslag het bewoord. — Ien 't duuster toch zou Teunes den blinde welzeker veur 't jungske hebben opgevat. — En vast denkt 'et hart met zien mooi gewei, al krek zoo min, dat ie' en zundig mins, veur heel zien lêven, as duuvel deur de harsens zal speulen.

Toen de trouwfeesten uut woaren, ging ielk noar z'n eigen huus. Bram met zien wiefke noar de neie hoeve De Hartenkamp. Dat er 'en hart van 't Hoog ien 't spul was gewêst dat kos ie niet weten, moar, dat *zien hart* heelegoar op 't Hoog was gewêst, dat wist ie seeuur.

En Thijs, den ouwe Thijs Witte? — Wat Driekske ook gevleid en geschreid had, hie most noar den tol op den Hoogkant weerum. Met 'en olde nichte zol ie er 't lêven prebieren. 't Was bêter, veul bêter. En Driekske most zwiegen. — Noe, goed dan, prebieren!

Moar, nog geen joar noa den trouw, zat Thijs al veurgoed bie Bram en Driekske op De Hartenkamp. Doar, oan den heerd zou ie 't werme huukske hebben zoo lank as ie lêfde. Al had Driekske — dat handige vlagge

wiefke, oan Bram 'en best en trouw jungske, toch kos ze den blindekloarziende, niet missen ien 't lêven.

En nû — lieve mins, wat zou ze nû zonder oome gewêst zin!

Driekske zat met 'en kussen ien den rug, halverwêge overeind ien de bedstee. Oome stond er veur, met de blauwe oogen star op heur mond. Zien kos ie niet dat Driekske 'en heel klein kôpke met 'en pluummutske, ien den arm oan heur borst hiew; moar, heuren kos ie, o, zoo best. Luuster:

— „Joa, allerliefst ziet mien kleine mol d'r uut oome,“ zegt Driekske: „En hoe? Kiek, blonde hoarkes, zilverig, glanzig, krek as zied oome. 't Veurheufd breed en blank as 'en spiegelje. Oogen? blauwe kroalhjes, ondeugend, o zoo ondeugend! 'En kinneke as en albaster. Wengskes rond, licht rooje bollebloazers, och zukke oarige wengskes!“

— „En 't munje Driekske? Noar beheuren?“

— „Nee oome, nee! 't Orderlipke krek 'en zuute meikars; en 't bovenlipke... de vleugels van 'en engelje! — Dot!“ zei Driekske, en ze mokkelde 't kienje.

— „'t Is 'et pertret van *mien* engel heelegoar!“ zei oome: „God gêf dat ie wordt zóo as zien lieve moeder.“

Daar kwiem volk.

Of 't zoo afgesproken was: voader en moeder Oarends kwiemen tegelijk met de Janssens de koamer ien.

Nolleke gaf bie 't binnenkommen *voader* Bram — 't was um te lachen, die spichtige jong *nou al voader!* — noe, ze gaf hum 't allererst 'en elleboogstoot; en dan:

— „Pak oan! 'En mik van vieftien pond zwoar; 'k het er raziens ien gebakken, die lust ie zoo gern. — Noe, met den pluummuts: Gods zêgen d'r op!“

De mik plofte hoast op den grond toen Bram 'em oannam uut den geknupten doek: zoo zwoar had ie d'r nooit een gezien.

Moeder Lina, och, ze schreide van vreugd toen ze 't kleintje ien den erm had. En Oarends? — Hie was tevrêjen zeidie. De roem was uutgesloten, moar — *al* dat heil hadden ze metterdoad oan *hum* te danken, went, niewoar, as hie niet met die dillesjans...

— „Bekend!“ zei Nolleke. En dan: 't Geet oe goed niewoar boer Oarends?“

Oarends zat op 'en stoel te bloazen. Nou trok ie 'en bedenkelik gezicht, en zuutjes:

— „Niemand markt 'et Nolleke; moar, da'k tegenswoordig zoo wel bin, en zelfs zoover loop, da's *niet* goed; da's 'en *slecht* teiken. Ik geleuf oan 'en sukkertêrink; erst alles zuutigheid en overvloed en dan Nolleke, PAF, GENACHT SOAM!“

Door D. BOLLE te *Rott*
mede verkrijgbaar gesteld:

**Nieuw Volledig Zakwoord
der Nederlandsche Ta
en de meest gebruikelijke Ku
Bastaardwoorden**

naar DE VRIES en TE WIN

5e druk bewerkt door

201797_017

crem001hart02

't Hart op de Vêluw